

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

Licenční smlouvy v oblasti
průmyslového vlastnictví

Bakalářská práce

*Licensing agreements in the field of
industrial property*

Bachelor thesis

Vedoucí práce
JUDr. Popelková Věra

AUTOR PRÁCE
Lukáš Chaloupka

Kladno
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Kladně dne 27.02.2023

Lukáš Chaloupka

Poděkování

Chtěl bych poděkovat paní JUDr. Věře Popelkové za velice ochotný a vstřícný přístup, odborné poznatky a připomínky při vedení mé práce. Velmi si také vážím podpory a trpělivosti ze strany své rodiny.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá uvedením do problematiky licenčních smluv. Práce obsahuje charakteristiku užívání licencí, nakládání s právy autorů. Pod tímto se představuje klíčový nástroj pro správu a využití duševního vlastnictví v obchodních transakcích. Tato spojení umožňují vlastníkům duševního vlastnictví udělit právo na využívání svých práv jiným subjektům za určitých podmínek a pravidel. Dále se zabývá úvodem do mé praxe, kde se s tímto pojmem setkávám často. Při ověřování zboží hlavně v dovozu ze zemí mimo Evropskou unii ověřujeme pravost značek či kontaktujeme přímo majitele obchodních značek a čekáme na jejich rozhodnutí, zda mohlo dojít ke zneužití jejich práv bez povolení na prodej/koupi tohoto zboží.

KLÍČOVÁ SLOVA

Licence * kontrola * průmyslový vzor * duševní vlastnictví * smlouva * vynález * celní řízení

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with an introduction to the issue of licensing agreements. The thesis includes the characteristics of the use of licenses, the treatment of authors' rights. Under this is presented a key tool for the management and use of intellectual property in business transactions. These connections allow intellectual property owners to grant the right to use their rights to other entities under certain conditions and rules. The following is an introduction to my practice, where I encounter the term frequently. When verifying goods mainly imported from outside the European Union, we verify the authenticity of the marks or contact the trademark owners directly and await their decision as to whether their rights may have been abused without permission to sell/buy the goods.

KEYWORDS

License * control * industrial design * intellectual property * contract * invention * customs proceedings

Obsah

1. ÚVOD	8
2. VYMEZENÍ POJMŮ	9
2.1 VYNÁLEZ.....	9
2.2 PATENTOVATELNOST VYNÁLEZŮ	9
2.3 VÝLUKY Z PATENTOVATELNOSTI	9
2.4 NOVOST.....	10
2.5 VYNÁLEZECKÁ ČINNOST	10
2.6. PRŮMYSLOVÁ VYUŽITELNOST	10
2.7. PRÁVA NA PATENT	10
2.8. MAJITEL PATENTU.....	10
2.9. PODNIKOVÝ VYNÁLEZ.....	10
2.10. ÚČINEK PATENTU.....	11
2.11. ROZSAH OCHRANY	11
2.12 ZÁKAZ PŘÍMÉHO VYUŽÍVÁNÍ	11
2.13 ZÁKAZ NEPŘÍMÉHO VYUŽÍVÁNÍ	12
2.14 VYČERPÁNÍ PRÁV	12
2.15 PŘEVOD PATENTU	12
2.16 SPOLUMAJITELSTVÍ PATENTU	12
2.17 ZÁNİK PATENTU	13
2.18 ZRUŠENÍ PATENTU	13
2.19 ŘÍZENÍ PŘED ÚRADEM PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ.....	13
2.20 PATENTOVÝ REJSTŘÍK A VĚSTNÍK ÚŘADU	14
3. HISTORIE	15
4. LICENCE.....	16
4.1 ÚVOD	16
4.2 LICENČNÍ SMLOUVA	17
4.3 LICENCE NA PATENTY	18
4.4 LICENCE K UŽITNÝM VZORŮM.....	19
4.5 LICENCE K OCHRANNÝM ZNÁMKÁM.....	20
4.6 LICENCE K PRŮMYSLOVÉMU VZORU	20
4.7 LICENCE K TOPOGRAFIÍM POLOVODIČOVÝCH VÝROBKŮ	21
4.8 OCHRANA ZEMĚPISNÝCH OZNAČENÍ A OZNAČENÍ PŮVODU	21
4.9 LICENCE K BIOTECHNOLOGICKÝM VYNÁLEZŮM.....	22
4.10 LICENCE K UŽÍVÁNÍ CHRÁNĚNÉ ODRŮDY ROSTLIN.....	22
4.11 NABÝVÁNÍ LICENCE LICENČNÍ SMLOUVOU	23

4.12. OMEZENÍ NABYVATELE LICENCE	27
4.13 NAKLÁDÁNÍ S LICENCÍ	28
4.14 ZÁNÍK LICENCE	29
4.15 ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ PRO LICENČNÍ SMLOUVU NAKLADATELSKOU	30
5. DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ.....	33
6. NAKLÁDÁNÍ S PRÁVY AUTORŮ.....	35
6.1 OBSAH LICENČNÍ SMLOUVY	35
6.2 OMEZENÍ LICENČNÍ SMLOUVY	36
6.3 FORMA LICENČNÍ SMLOUVY	36
6.4 POVINNOSTI NABYVATELE LICENCE	37
6.5 ODSTOUPENÍ OD SMLOUVY.....	38
6.6 SMLOUVA NAKLADATELSKÁ	39
7. POZNATKY Z PRAXE.....	39
7.1 HLAVNÍ ÚKOLY CELNÍ SPRÁVY	40
7.1.1 Clo a celní řízení.....	40
7.1.2 Správa spotřebních a ekologických daní.....	41
7.1.3 Kontrola Intrastatu	42
7.1.4 Trestní řízení	42
7.1.5 Kontrola mýta a elektronické dálniční známky	43
7.1.6 Vybírání a vymáhání pokut a některých poplatků	43
7.1.7 Kontrola hazardních her a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry.....	43
7.1.8 Uhlíkové vyrovnání na hranicích	44
7.1.9 Kontrola nelegálního zaměstnávání cizinců	44
7.1.10 Kontrola zaměřená na odhalování přepravy drog a jejich prekurzorů	44
7.1.11 Ochrana práv duševního vlastnictví	45
7.1.12 Ochrana volně žijících druhů zvířat a rostlin	45
7.1.13 Kontrola převozu finanční hotovosti	46
7.1.14 Kontrola omezení plateb v hotovosti	46
7.1.15 Ostatní zákazy a omezení	46
7.2 SHENGENSKÝ PROSTOR.....	47
7.3 PODÁNÍ CELNÍHO PROHLÁŠENÍ.....	48
7.4 STATISTIKY DOVOZŮ A VÝVOZŮ OD ROKU 2005	49
7.4.1 Výzkum a vývoj.....	49
7.5 KOMBINOVANÁ NOMENKLATURA	51
7.6 CELNÍ KONTROLA.....	52

ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
SEZNAM OBRÁZKŮ:	60
ZDROJE OBRÁZKŮ:.....	60

1. Úvod

Průmyslové vlastnictví zahrnuje práva k ochraně vynálezů, průmyslových designů, ochranných známek a autorských práv. Tato práva umožňují vlastníkům chránit své výtvořky a inovace před neoprávněným užitím a kopírováním. Je to důležité pro ochranu investic a podněcování inovací. Též zahrnuje různé formy práv na ochranu intelektuálního vlastnictví, zejména v oblasti průmyslového a obchodního prostředí. Hluběji se můžeme setkat např. s patenty; ochrannými známkami; průmyslovými vzory a designy; autorskými právy; know-how; obchodními tajemstvími; ochranou průmyslového vlastnictví v mezinárodním měřítku. Dále bych rád sdělil, že dnešní trh se výrazně liší od trhu, který tu býval kdysi. A to nemám na mysli před sto, dvě stě a více lety. Dnešní doba je mnohem rychlejší, co se týče technologických inovací a tím souvisí i **nepřeberného množství licencí** na jakýkoliv vynález či patent. Ať už se jedná o inovace s mobilními telefony, lékařství, automobilovému průmyslu, kosmonautice a takto bychom mohli pokračovat dost dlouho.

Dále bych v průběhu celé práce chtěl představit, jak se s tímto pojmem téměř denně setkávám v zaměstnání a jak má práce ovlivňuje další průběh činnosti ohledně ochrany práv duševního vlastnictví. Pracuji v celní správě více jak 17 let. Konkrétně se jedná o celní řízení, kdy projednáváme zboží, které se má dovézt, vyvézt či přetransportovat do České republiky či opačnou stranou z České republiky mimo Evropskou unii. Též musím podotknout, že práce v oddělení celního řízení je velmi rozmanitá a zahrnuje širokou škálu úkonů a povinností spojených s kontrolou a správou mezinárodního obchodu a pohybu zboží přes hranice. Zde je několik klíčových aspektů práce v celní správě:

1. Celní kontrola
2. Vydávání povolení a potvrzování licencí
3. Monitorování obchodních toků
4. Daňová a celní správa
5. Spolupráce s dalšími úřady

Práce v celní správě vyžaduje detailní znalost právních předpisů týkajících se mezinárodního obchodu, schopnost analyzovat data a provádět rizikové analýzy, a dobré komunikační dovednosti pro spolupráci s různými subjekty a úřady. Celní správa hraje klíčovou roli v zajištění bezpečného a spravedlivého mezinárodního obchodu.

2. Vymezení pojmů

2.1 Vynález

Na vynálezy, které splňují podmínky stanovené zákonem, uděluje Úřad průmyslového vlastnictví patenty. Právní úprava udělování patentů na vynálezy je obsažena v zákoně č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, v platném znění.

2.2 Patentovatelnost vynálezů

Patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné. Za vynálezy se nepovažují zejména objevy, vědecké teorie a matematické metody; estetické výtvary; plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her anebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů; podávání informací.

2.3 Výluky z patentovatelnosti

Patenty se neudělují na vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům (to nelze vyvodit pouze z toho, že využití vynálezu je zakázáno právním předpisem); na odrůdy rostlin a plemena zvířat nebo v zásadě biologické způsoby pěstování rostlin či chovu zvířat; to neplatí pro mikrobiologické způsoby a výrobky těmito způsoby získané.

2.4 Novost

Vynález je nový, není-li součástí stavu techniky. Stavem techniky je vše, k čemu byl přede dnem, od něhož přísluší přihlašovatelovi právo přednosti, umožněn přístup veřejnosti písemně, ústně, využíváním nebo jiným způsobem. Stavem techniky je i obsah přihlášek vynálezů podaných v České republice s dřívějším právem přednosti, pokud budou v den, od něhož přísluší přihlašovatelovi právo přednosti, nebo po tomto dni zveřejněny.

2.5 Vynálezecká činnost

Vynález je výsledkem vynálezecké činnosti, jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky.

2.6. Průmyslová využitelnost

Vynález se považuje za průmyslově využitelný, může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využíván v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství.

2.7. Práva na patent

Právo na patent má původce vynálezu nebo jeho právní nástupce. Původce vynálezu je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvůrčí prací. Spolutvůrci mají právo na patent v rozsahu, v jakém se podíleli na vytvoření vynálezu.

2.8. Majitel patentu

Splňuje-li předmět přihlášky vynálezu stanovené podmínky a přihlašovatel zaplatí příslušný správní poplatek podle zvláštních předpisů, Úřad přidělí přihlašovatelovi patent. Přihlašovatel se stává majitelem patentu. Majiteli patentu vydá Úřad patentovou listinu, v níž uvede jméno původce a jejíž součástí je popis vynálezu a patentové nároky, a udělení patentu oznámení ve Věstníku.

2.9. Podnikový vynález

Vytvořil-li původce vynález ke splnění úkolu z pracovního poměru, z členského nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli, přechází

právo na patent na zaměstnavatele, není-li smlouvou stanoveno jinak. Právo na původcovství tím není dotčeno. Původce, který vytvořil vynález v pracovním poměru, je povinen zaměstnavatele o této skutečnosti neprodleně písemně vyrozumět a předat mu podklady potřebné k posouzení vynálezu. Neuplatní-li zaměstnavatel ve lhůtě tři měsíců od vyrozumění vůči původci právo na patent, předchází toto právo zpět na původce. Zaměstnavatel i původce jsou v této lhůtě povinni zachovávat vůči třetím osobám o vynálezu mlčenlivost. Původce, který vytvořil vynález v pracovním poměru, na nějž zaměstnavatel uplatnil právo na patent, má právo vůči zaměstnavateli na přiměřenou odměnu.

2.10. Účinek patentu

Majitel patentu má výlučné právo využívat vynález, poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám, nebo na ně patent převést. Účinky patentu nastávají ode dne oznámení o udělení patentu ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví. Přihlašovatelí přísluší přiměřená náhrada od toho, kdo po zveřejnění přihlášky vynálezu její předmět využíval. Právo na přiměřenou náhradu lze uplatnit ode dne, od něhož nastávají účinky patentu.

2.11. Rozsah ochrany

Rozsah ochrany vyplývající z patentu nebo z přihlášky vynálezu je vymezen zněním patentových nároků. K výkladu patentových nároků se použije i popis a výkresy. Pro období do udělení patentu je rozsah ochrany vyplývající z přihlášky vynálezu vymezen zněním patentových nároků obsažených ve zveřejněné přihlášce.

2.12 Zákaz přímého využívání

Nikdo nesmí bez souhlasu majitele patentu vyrábět, nabízet, uvádět na trh nebo používat výrobek, který je předmětem patentu, nebo k tomu účelu výrobek dovážet či skladovat anebo s ním jiným způsobem nakládat; využívat způsob, který je předmětem patentu, popřípadě nabízet tento způsob k využití; nabízet, uvádět na

trh, používat nebo k tomuto účelu dovážet či skladovat výrobek přímo získaný způsobem, který je předmětem patentu.

2.13 Zákaz nepřímého využívání

Nikdo nesmí bez souhlasu majitele patentu dodávat nebo k dodání nabízet jiné osobě, než je osoba oprávněná, využívat patentovaný vynález, prostředky týkající se podstatného prvku tohoto vynálezu a sloužící v tomto ohledu k jeho uskutečnění.

2.14 Vyčerpání práv

Majitel patentu nemá právo zakázat třetím osobám nakládat s výrobkem, který je předmětem chráněného vynálezu, jestli že tento výrobek byl uveden na trh v České republice majitelem patentu nebo s jeho souhlasem.

2.15 Převod patentu

Patent se převádí písemnou smlouvou, která nabývá účinnost vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku.

2.16 Spolumajitelství patentu

Přísluší-li práva z téhož patentu několika osobám (spolumajitelům), spravují se vztahy mezi nimi obecnými předpisy o podílovém spoluvlastnictví. Pokud není spolumajiteli dohodnuto jinak, má právo využívat vynález každý ze spolumajitelů patentu. K platnému uzavření licenční smlouvy je třeba, není-li dohodnuto jinak, souhlasu všech spolumajitelů; každý ze spolumajitelů je oprávněn uplatňovat nároky z porušení práv z patentu samostatně. K převodu patentu je zapotřebí souhlasu všech spolumajitelů.

Patent platí 20 let od podání přihlášky vynálezu a dobu jeho platnosti nelze prodloužit. Za udržování patentu v platnosti je majitel povinen platit každoročně poplatky podle zvláštního právního předpisu.

2.17 Zánik patentu

Patent zanikne, jestliže uplyne doba jeho platnosti; majitel patentu nezaplatí ve stanovené lhůtě příslušné poplatky za udržování patentu v platnosti; majitel patentu se ho vzdá; v tomto případě patent zanikne dnem, kdy písemné prohlášení majitele patentu dojde Úřadu.

2.18 Zrušení patentu

Úřad patent zruší, zjistí-li se dodatečně, že vynález nesplňoval podmínky patentovatelnosti; že vynález není v patentu popsán tak jasně a úplně, aby jej mohl odborník uskutečnit; že předmět patentu přesahuje obsah původního podání přihlášky vynálezu; že majitel patentu na něj nemá právo. Zrušení patentu má zpětnou účinnost ode dne počátku jeho platnosti.

2.19 Řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví

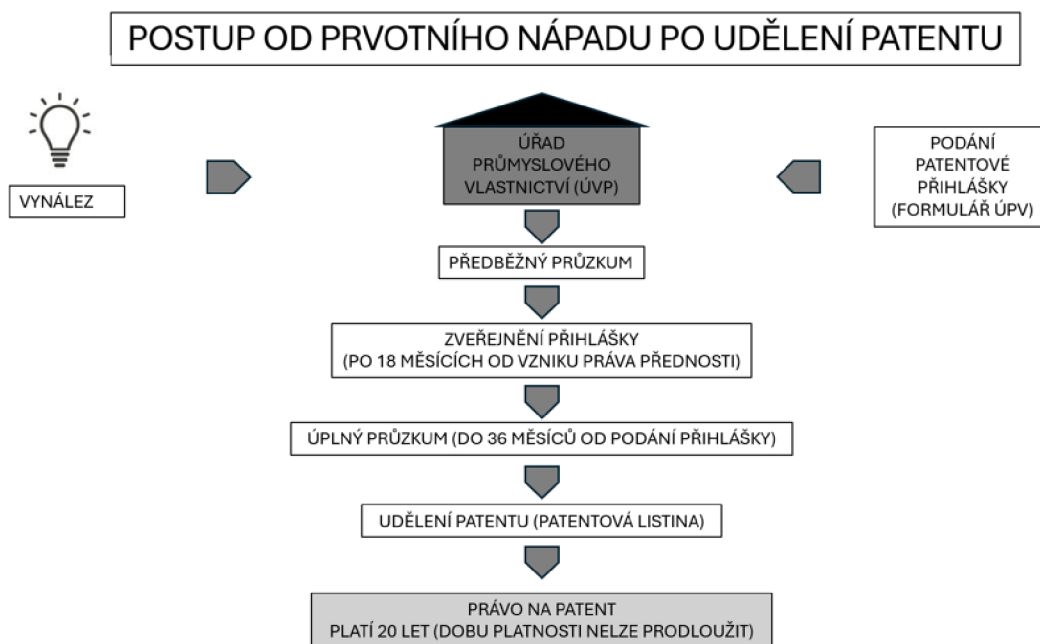
Pro řízení před Úřadem platí obecné předpisy o správním řízení s odchylkami uvedenými v zákoně a za úkony spojené s řízením vybírá Úřad správní poplatky. Řízení před Úřadem se vede v jazyce českém a zahajuje se na základě přihlášky, která musí obsahovat předepsané náležitosti. Úřad přihlášku vynálezu zveřejní po uplynutí 18 měsíců od vzniku práva přednosti a toto zveřejnění oznámí ve Věstníku. Po zveřejnění přihlášky vynálezu může kdokoli podat Úřadu připomínky k patentovatelnosti jejího předmětu. Úřad podrobí přihlášku vynálezu úplnému průzkumu, v němž zjišťuje, zda splňuje podmínky stanovené tímto zákonem pro udělení patentu. Žádost o provedení úplného průzkumu musí být podána nejpozději do 36 měsíců od podání přihlášky vynálezu a nelze ji vzít zpět. Nejsou-li podmínky stanovené pro udělení patentu splněny, Úřad přihlášku vynálezu zamítne. Splňuje-li předmět přihlášky vynálezu stanovené podmínky a přihlašovatel zaplatí příslušný správní poplatek, Úřad udělí přihlašovateli patent a přihlašovatel se stává majitelem patentu. Majiteli patentu vydá Úřad patentovou listinu, v níž uvede jméno původce a jejíž součástí je popis vynálezu a patentové nároky, a udělení patentu oznámí ve Věstníku.

2.20 Patentový rejstřík a Věstník Úřadu

Úřad vede patentový rejstřík, do kterého zaznamenává rozhodné údaje o přihláškách vynálezů, řízení o nich a rozhodné údaje o udělených patentech. Úřad vede rejstřík evropských patentů platných na území České republiky. Úřad vydává Věstník, v němž uveřejňuje zejména skutečnosti týkající se zveřejněných přihlášek vynálezů, udělených patentů, a další údaje týkající se vynálezů, jakož i úřední sdělení a rozhodnutí zásadní povahy. ¹

---

¹KARABEC David. *Průmyslová práva a licence*. 1.vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2017. 68 s. Edice EDUCOpress. ISBN 978-80-7408-155-2.

Obrázek 1 Postup prvotního nápadu po udělení patentu

3. HISTORIE

Počátek historie právní ochrany duševního vlastnictví na českém území spadá do 19. století, kdy u nás platilo rakouské právo, konkrétně obecný zákoník občanský z roku 1811. Vzhledem k rychle postupujícímu rozvoji, hlavně v komunikačních prostředcích, došlo také k velkému rozvoji v oblasti mezinárodních vztahů i v oblasti práv duševního vlastnictví. Tento rozvoj spočíval zejména v uzavírání dvoustranných a mnohostranných úmluv a později ve vytváření mezinárodních institutů. Základní zásadou těchto mezinárodních vztahů se stala zásada reciprocity ve formálním smyslu, kdy stát ochrany podle této zásady poskytuje předmětům ochrany vzniklým v jiném státě za podmínek a v rozsahu za jakých

poskytuje ochranu předmětům téhož druhu vzniklým v oblasti jeho právního řádu, či v materiálním smyslu, kdy podle této zásady poskytuje stát předmětům vzniklým v jiném státě ochranu v rozsahu a za podmínek, za nichž je jim přiznávána ochrana ve státě jejich původu². Uzavíráním těchto úmluv docházelo k všeobecnému rozvoji mezinárodního práva soukromého, hmotného i procesního v této oblasti práva.

Licenční smlouvy v oblasti průmyslového vlastnictví mají zajímavou historii. Především nový občanský zákoník přinesl několik změn v oblasti licenčních smluv, které se týkají průmyslového vlastnictví. Dříve byla úprava licence rozdělena mezi autorský zákon a zákoník obchodní, ale nový občanský zákoník sjednotil tuto úpravu do jednotného rámce³.

4. LICENCE

4.1 Úvod

Až do přijetí zákona č. 89/2012, občanský zákoník, byla právní úprava licence, resp. především licenčních smluv v českém právním řádu nejednotná. Pro oblast průmyslových práv byla obsažena v obchodním zákoníku, zatímco pro oblast práva autorského a práv s autorským právem souvisejících byla zahrnuta přímo do autorského zákona. Přínos občanského zákoníku v oblasti licencí spočívá vedle určitého sblížení obou pojetí především v tom, že právní úpravu licenčních smluv sjednotil v jedné právní normě, a to konkrétně v oddílu 5 (§ 2358 až 2389 obč. zák.). V případě práva autorského a práv s ním souvisejících však zachoval dosavadní specifika úpravy, a v poddílu 2 (§ 2371 až 2383 obč. zák.) proto upravuje zvláštní ustanovení pro licenční smlouvy k předmětům chráněným autorským zákonem. Pododíl 3 (§ 2384 až 2389 obč. zák.) potom obsahuje další zvláštní ustanovení, která se týkají nakladatelské licenční smlouvy.

---

²KNAP, Karel. *Práva k nehmotným statkům*. 1.vydání. Praha: Codex, 1994. 245 s. ISBN 80-901-1853-4

³Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví dle nového občanského zákoníku slovník [online]. [cit.2024.02.19]. Dostupné z: [Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastn | epravo.cz](https://www.epravo.cz/aktuality/licen%C5%A5n%C3%AD-smlouva-k-predmetum-prumysloveh%C3%B3-vlastn%C3%AD-1853-4)

Pokud bude dále uvedeno ustanovení týkající se specificky autorského díla, platí stejná úprava, s výjimkou rozmnoženiny pro autora, také pro umělecké výkony. Pro zvukové a zvukově obrazové záznamy a rozhlasové či televizní vysílání pak rovněž, byť s určitými omezeními, obdobně i pro databáze.

V oblasti duševního vlastnictví se licencí rozumí „svolení či oprávnění k využívání nehmotného statku jinou osobou, aniž by došlo k jeho zcizení“. Pokud jde o vlastní pojem licence, definuje ji občanský zákoník obecně jako oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví" (§ 2358 odst. 1 obč. zák.), čímž prakticky rozšířil dříve existující definici obsaženou v dnes již zrušeném § 46 odst. 1 autorského zákona „oprávnění k výkonu práva dílo užit“. Tato speciální definice pro oblast předmětů ochrany autorským zákonem však zůstala zachována i v občanském zákoníku, a to konkrétně v § 2371 („oprávnění k výkonu práva autorské dílo užit v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitý způsobem nebo všemi způsoby užití v rozsahu omezeném nebo neomezeném"). Možnost poskytovat licenci k užití autorského díla se tak netýká pouze původní podoby díla, ale také jeho úprav.

Pojem licence tedy obvykle užíváme pro označení typu závazku, zatímco licenční smlouva je smlouva, kterou se tento typ závazku obvykle realizuje. Nutno upozornit na skutečnost, že občanský zákoník s pojmem licence nakládá poněkud volněji a v některých případech ho lze chápat pro označení obojího.

Přestože se tedy příslušný oddíl občanského zákoníku nazývá licence, jeho obsah se ve skutečnosti věnuje úpravě jednoho, byť nejčastějšího, případu poskytování a nabývání licence, totiž licenční smlouvě. Licenční smlouvu pak občanský zákoník definuje jako smlouvu, kterou „poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci)" (§ 2358 odst. 1 obč. zák.).

4.2 Licenční smlouva

Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatele se zavazuje poskytnout poskytovateli odměnu. Právní

úprava licencií je upravena v § 2358 a následně zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Nabyvatel není povinen licenci využít, ledaže trvání práva závisí na jeho výkonu (např. u ochranné známky). Poskytovatel je naopak povinen udržovat po dobu trvání licence právo, které je předmětem licenční smlouvy, Je-li ujednána výhradní licence, poskytovatel nemá právo poskytnout tutéž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá. Je-li ujednána výhradní licence, je poskytovatel oprávněn k výkonu práva, ke kterému udělil nevýhradní licenci. Jakož i poskytnout licenci třetí osobě. Pokud není výslovně ujednána výhradní licence, platí, že se jedná o nevýhradní licenci. Není-li ujednána výše odměny nebo způsob jejího určení, je smlouva přesto platná, pokud z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny nebo strany ve smlouvě ujednejí, že se licence poskytuje bezúplatně. Jestliže je výše odměny ujednána v závislosti na výnosech z využití licence, umožní nabyvatel poskytovateli kontrolu příslušných účetních záznamů nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny. Pokud dojde k ohrožení nebo porušení licence, zpraví o tom nabyvatel poskytovatele bez zbytečného odkladu, jakmile se o tom dozví. Poskytovatel je povinen nabyvateli poskytnout součinnost k právní ochraně jeho licence. Je-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, nabývá výpověď účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž výpověď došla druhé straně.

4.3 Licence na patenty

Souhlas (licence) k využívání vynálezu chráněného patentem se poskytuje písemnou smlouvou. Licenční smlouva nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku. Přísluší-li práva z téhož patentu několika osobám (spolumajitelům), spravují se vztahy mezi nimi obecnými předpisy o podílovém spoluvlastnictví. K platnému uzavření licenční smlouvy je třeba, není-li dohodnuto jinak, souhlasu všech spolumajitelů; každý ze spolumajitelů je oprávněn uplatňovat nároky z porušení práv z patentu samostatně. Prohlásí-li u Úřadu přihlašovatel, popřípadě majitel patentu, že komukoli poskytne právo k využití vynálezu (nabídka licence), vznikne právo k využití vynálezu každému, kdo nabídku licence přijme a písemně to sdělí přihlašovateli nebo majiteli patentu.

Úřad nabídku licence vyznačí v patentovém rejstříku. Prohlášení o nabídce licence nelze vzít zpět. Vznikem práva k využití vynálezu není dotčeno právo majitele patentu na úhradu ceny licence. Za udržování platnosti patentu, k němuž majitel nabídl licenci, se platí poplatky pouze v poloviční výši. Nevyužívá-li majitel patentu bezdůvodně vynález vůbec nebo jej využívá nedostatečně a nepřijal-li v přiměřené lhůtě řádnou nabídku na uzavření licenční smlouvy, může Úřad na základě odůvodněné žádosti udělit nevýlučné právo k využívání vynálezu (nucenou licenci). Nucená licence může být rovněž udělena, jestliže jsou dány důvody ohrožení důležitého veřejného zájmu. V rozhodnutí o udělení nucené licence Úřad s přihlédnutím k okolnostem případu stanoví podmínky, rozsah a dobu trvání nucené licence. Nucenou licenci lze udělit převážně pro dodávky na domácí trh. Nucenou licenci nelze převádět jinak než v rámci převodu podniku nebo jeho části, v níž podnikatel vynález na základě nucené licence využívá. Držitel nucené licence se může v průběhu doby jejího trvání vzdát práva využívat vynález podáním učiněným u Úřadu; dnem doručení tohoto podání účinnost rozhodnutí o udělení nucené licence zaniká.

Na žádost majitele patentu může Úřad nucenou licenci zrušit nebo změnit podmínky, rozsah nebo dobu trvání nucené licence. Udělením nucené licence není dotčeno právo majitele patentu na úhradu ceny licence. Není-li cena licence dohodnuta zúčastněnými stranami, stanoví ji na žádost soud s přihlédnutím k významu vynálezu a obvyklým cenám smluvních licencí v dané oblasti techniky. Nucená licence se zapisuje do patentového rejstříku

4.4 Licence k užitným vzorům

Bez souhlasu majitele užitného vzoru nikdo nesmí technické řešení chráněné užitným vzorem při své hospodářské činnosti vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit. Majitel užitného vzoru je oprávněn poskytnout souhlas k využívání technického řešení chráněného užitným vzorem (licence) jiným osobám nebo na ně užitný vzor převést. Úřad vede rejstřík, do něhož zaznamenává rozhodné údaje o přihláškách užitných vzorů a o zapsaných užitných vzorech. Licence a nucená licence se zapisují do rejstříku u každého užitného vzoru.

4.5 Licence k ochranným známkám

Nestanoví-li zákon jinak, nikdo nesmí v obchodním styku bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívat označení shodné s ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou shodné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána. Právo užívat ochrannou známku může být poskytnuto na základě licenční smlouvy pro všechny výrobky nebo služby pro které byla ochranná známka zapsána, nebo pro některé z nich. Licence může být poskytnuta jako výlučná nebo nevýlučná. Vlastník ochranné známky se může dovolávat svých práv z ochranné známky vůči nabyvateli licence, který porušil ustanovení licenční smlouvy, pokud jde o dobu trvání licence, podobu, ve které může být ochranná známka užívána, rozsah výrobků nebo služeb, pro které byla licence poskytnuta, území, na kterém může být ochranná známka užívána, nebo jakost výrobků nebo služeb vyráběných či poskytovaných nabyvatelem licence. Licenční smlouva je účinná vůči třetím osobám zápisem do rejstříku vedeného Úřadem; o zápis do rejstříku je oprávněna požádat kterákoli ze smluvních stran. Náležitosti žádosti o zápis licenční smlouvy do rejstříku týkající se údajů o účastnících řízení a údajů o ochranné známce stanoví prováděcí právní předpis. Naopak kolektivní ochranná známka nemůže být předmětem licence, nemůže být poskytnuta jako zástava a nemůže být převedena na jinou osobu. Pokud jde o ochrannou známku Evropské unie, tato může být zapsána, převedena, opuštěna, zrušena nebo být prohlášena neplatnou a její užívání může být zakázáno pro území celého Evropské unie. Jedinou výjimku z této zásady tvoří licence, která může být poskytnuta i jen pro část území Evropské unie. Z jednotné povahy této známky rovněž vyplývá, že povinnost užívat ochrannou známku je splněna, je-li ochranná známka užívána alespoň na území jednoho členského státu Evropské unie.

4.6 Licence k průmyslovému vzoru

Zápis průmyslového vzoru poskytuje jeho vlastníku výlučné právo užívat průmyslový vzor, bránit třetím osobám užívat jej bez jeho souhlasu, poskytnout souhlas s užíváním průmyslového vzoru jiným osobám nebo na ně právo na průmyslový vzor převést. Souhlas k využívání zapsaného průmyslového vzoru se uděluje licenční smlouvou. Licence může být výlučná či nevýlučná. Přísluší-li

práva ze zapsaného průmyslového vzoru několika osobám, je k platnému uzavření licenční smlouvy třeba, není-li dohodnuto jinak, souhlasu všech spoluvlastníků. Každý ze spoluvlastníků je oprávněn uplatňovat nároky z porušení nebo ohrožení práv k průmyslovému vzoru samostatně. Licenční smlouva nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do rejstříku průmyslových vzorů vedeného Úřadem.

4.7 Licence k topografiím polovodičových výrobků

Bez souhlasu majitele topografie nikdo nesmí reprodukovat topografii nebo její samostatně využitelné části a zhotovovat zobrazení topografie pro výrobní účely; vyrábět polovodičový výrobek, ve kterém je chráněná topografie obsažena; obchodně využívat topografii nebo polovodičový výrobek, který obsahuje chráněnou topografii nebo její samostatně využitelné části, jakož i zobrazení topografie sloužící k jeho výrobě, nebo je k tomuto účelu dovážet. Souhlas k využívání topografie se uděluje licenční smlouvou. Účinky ochrany lze vůči třetím osobám uplatnit až po zápisu topografie do rejstříku. Jestliže majitel topografie prokáže, že třetí osoba před datem práva přednosti topografii podvodně reprodukovala, obchodně využila, popřípadě ji za těmito účely dovezla, má právo se vůči této třetí osobě domáhat přiměřené náhrady. Úřad vede rejstřík topografií, do něhož zaznamenává rozhodné údaje o přihláškách topografií a o zapsaných topografiích, mimo jiné i údaje o licenci.

4.8 Ochrana zeměpisných označení a označení původu

Označení původu a zeměpisné označení se zapisuje do rejstříku označení původu a zeměpisných označení, který vede Úřad průmyslového vlastnictví. Ochrana označení původu vzniká dnem zápisu do rejstříku. Doba ochrany označení původu není časově omezena. Na zapsané označení původu a zeměpisné označení nelze poskytovat licenci a nesmí být poskytnuty jako zástava.

4.9 Licence k biotechnologickým vynálezům

Nemůže-li majitel patentu na biotechnologický vynález tento patent využívat, aniž by porušoval starší právo k rostlinné odrůdě nebo zvířecímu plemeni, může požádat o nucenou licenci na nevýlučné využívání odrůdy nebo plemene. Ministerstvo nucenou licenci udělí, jestliže majitel patentu neúspěšně žádal majitele šlechtitelského osvědčení o poskytnutí smluvní licence a jestliže vynález chráněný patentem představuje důležitý technický pokrok značného ekonomického významu ve srovnání s rostlinnou odrůdou nebo zvířecím plemenem. V tomto případě má majitel šlechtitelského osvědčení právo na křížovou licenci (protilicenci) k využívání biotechnologického vynálezu.

4.10 Licence k užívání chráněné odrůdy rostlin

Právní úprava ochrany práv k odrůdám rostlin je obsažena v zákoně č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, v platném znění. Tento zákon upravuje práva a povinnosti k novým odrůdám rostlin, pravomoc a působnost orgánů vykonávajících státní správu v oblasti ochranných práv k odrůdám, řízení o udělení ochranných práv, kontrolu udržování odrůd a ukládání sankcí za nedodržení povinností stanovených tímto zákonem.

Ochranná práva mohou být udělena k odrůdám všech rodů a druhů rostlin, včetně jejich hybridů. Ochranná práva k odrůdě mohou být udělena šlechtiteli, který podal u Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského žádost o udělení těchto práv. Jestliže se na vytvoření odrůdy podílelo společně více šlechtitelů, sdílejí udělená ochranná práva k chráněné odrůdě rovným dílem, pokud se mezi sebou písemnou smlouvou nedohodli jinak. Držitel šlechtitelských práv má výlučné právo k využívání chráněné odrůdy, které spočívá v oprávnění nakládat s rozmnožovacím materiálem takové odrůdy.

Držitel šlechtitelských práv může poskytnout souhlas (licenci) s využíváním chráněné odrůdy jiné osobě. Licence se poskytuje písemnou smlouvou, která musí obsahovat ujednání o ceně licence. Ministerstvo zemědělství může jedné nebo více osobám na jejich návrh udělit nucenou licenci k využívání chráněné odrůdy, jestliže držitel šlechtitelských práv odmítne poskytnout k tomuto využívání

licenci nebo licenci v potřebném rozsahu a je-li toto využívání ve veřejném zájmu. V případě, že vlastník patentu na biotechnologický vynález nemůže tento patent využívat, aniž by porušil dříve přiznané právo k chráněné odrůdě, může požádat o nucenou licenci na nevýlučné využívání této odrůdy. Ministerstvo nucenou licenci udělí, jestliže vlastník patentu neúspěšně žádal držitele šlechtitelských práv o souhlas k využívání chráněné odrůdy a jestliže vynález chráněný patentem představuje důležitý technický pokrok značného ekonomického významu ve srovnání s chráněnou odrůdou. V tomto případě má držitel šlechtitelských práv právo na křížovou licenci (protilicenci) k využívání biotechnologického vynálezu.

4.11 Nabývání licence licenční smlouvou

Nejčastějším způsobem, jakým lze nabýt licenci, je licenční smlouva. Jde o zvláštní smluvní typ. V praxi se sice lze setkat s obratem „nakoupit licenci“, jde však o vyjádření naprosto nepřipadné. Licenční smlouva se od kupní smlouvy zcela zásadně odlišuje především tím, že jejím uzavřením a poskytnutím licence nedochází ke změně majitele práv k nehmotnému statku, jehož se poskytovaná licence týká. Nabyvatel licence tak získává pouze možnost nehmotný statek užívat, a to v rozsahu, v jakém mu to udělená licence dovoluje.

Licenční smlouva je uzavírána mezi osobami, které zákon označuje jako poskytovatele a nabyvatele. Poskytovatel je osoba, která licenci poskytuje, uděluje, kdežto nabyvatelem je osoba, která je příjemcem licence.

Pro oblast práv chráněných autorským zákonem občanský zákoník upravuje i zvláštní formu licenční smlouvy, kdy projev vůle poskytovatele licence směřuje vůči neurčitému okruhu osob, tedy pro případ, kdy na jedné straně je konkrétní poskytovatel licence, ale na straně nabyvatele je předem neurčený a neomezený okruh možných příjemců licence. K uzavření licenční smlouvy pak dojde obvykle pouhým přijetím licenčních podmínek, které jsou známé nebo veřejně dostupné. Takové přijetí podmínek je možné (s ohledem na praxi či zvyklosti) i provedením určitého úkonu, bez vyrozumění poskytovatele licence. Občanský zákoník v tomto případě označuje poskytovatele licence jako „navrhovatele“, tedy osobu navrhuující

uzavření licenční smlouvy tímto specifickým způsobem. Přijetí návrhu a uzavření licenční smlouvy je účinné v okamžiku, kdy je takový úkon učiněn. Pokud navrhovatel stanoví pro možnost přijetí návrhu bez vyrozumění navrhovatele určitou lhůtu, nemůže návrh po dobu trvání této lhůty odvolat.

Pro oblast autorského práva občanský zákoník také výslovně stanoví, že autor může poskytnout licenci pouze k takovému způsobu užití díla, který je v době uzavření smlouvy znám. K opačnému ujednání se nepřihlíží.

Pro oblast průmyslových práv tento zvláštní institut není v občanském zákoníku upraven. Věcně mu ale do jisté míry odpovídá úprava nabídky licence, která je obsažena v zákoně č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, kdy majitel patentu před Úřadem průmyslového vlastnictví neodvolatelně prohlásí, že k danému vynálezu poskytne licenci komukoli. V tomto případě se však nejedná výslovně o podání návrhu na uzavření licenční smlouvy, jako je tomu ve výše uváděném případě.

Pro licenční smlouvu již není obecně předepsána písemná forma. Ta je obligatorní pouze ve dvou uvedených případech, a to:

1. pokud je licenční smlouva uzavírána jako výhradní, nebo
2. má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu.

Pro úplnost je třeba dodat, že písemná forma je obligatorní také v případě, že licenční smlouvu v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících uzavírá kolektivní správce těchto práv, to však již není předmětem úpravy občanského zákoníku, nýbrž přímo autorského zákona.

Pokud poskytne nabyvatel licenci jako výhradní, nemůže již stejnou licenci, tj. licenci ve stejném rozsahu a ke stejnému právu, poskytnout po dobu trvání výhradní licence žádné třetí osobě, a pokud si to výslovně nesjedná, nemůže ani sám stejné právo užívat. Pokud by takovou licenci bez písemného souhlasu původního nabyvatele výhradní licence třetí osobě poskytl, potom by takové ujednání nebylo platné a licence by nevznikla. Jestliže ale nabyvatel poskytl nevýhradní licenci třetí osobě před tím, než poskytl jiné osobě licenci výhradní,

potom původní nevýhradní licence zůstává zachována a její nabyvatel ji může využívat.

Pokud poskytovatel poskytne licenci jako nevýhradní, může stejnou nevýhradní licenci poskytnout i dalším osobám a sám také právo vykonávat. V případě, že není v licenční smlouvě výslovně uvedeno, že jde o výhradní licenci, platí, že jde o licenci nevýhradní. Forma pro nevýhradní licenci není předepsána.

V oblasti průmyslového práva se u licenčních smluv obvykle vyžaduje zápis do veřejného rejstříku. V takovém případě má tento zápis konstitutivní význam a licence se stává účinnou až dnem zápisu do příslušného veřejného rejstříku.

V licenční smlouvě lze rozsah poskytovaného oprávnění k výkonu práva omezit z hlediska času (poskytnutí licence pouze na určitou dobu), místně (poskytnutí licence pouze pro určité území), věcně (poskytnutí licence pouze pro určité vymezené způsoby výkonu práva, resp. licenční smlouvou určené způsoby užití nehmotného statku), i množstevně (např. určitý počet rozmnoženin). Z povahy věci však vyplývá, aniž by to ovšem občanský zákoník výslovně stanovil, že licenci lze uzavřít pouze na dobu trvání ochrany nehmotného statku, který je jejím předmětem. Licenční smlouva musí zásadně obsahovat ujednání o odměně za poskytnutou licenci. Neexistence takového ujednání má za následek neplatnost. Tomuto důsledku se lze vyhnout pouze ve dvou případech:

1. Smlouva výslovně obsahuje ujednání o tom, že se licence poskytuje jako bezúplatná.

2. Z jednání smluvních stran vyplývá jejich vůle uzavřít smlouvu jako úplatnou, ale bez určení výše odměny. V takovémto případě platí, že výše odměny je rovna výši obvyklé v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.

Výše odměny se obvykle stanoví konkrétní fixní částkou nebo jako odměna závisící na výši výnosů z využití licence, nejčastěji stanovená dohodnutým procentem z výnosů. V případě druhého způsobu určení výše odměny je nabyvatel licence povinen umožnit jejímu poskytovateli kontrolu účetních nebo

jiných relevantních dokladů, které jsou rozhodující pro určení konkrétní výše odměny.

Poskytovatel licence má povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, které se takto dozvěděl a které nabyvatel licence označí jako důvěrné. Nemůže je ani užít ve svůj prospěch, pokud by takové užití bylo v rozporu s účelem, pro který mu byly poskytnuty.

Konkrétní termíny a četnost poskytování takových dokladů závisí na dohodě smluvních stran. Rovněž poskytování vyúčtování odměny ze strany nabyvatele licence je věcí dohody smluvních stran. Občanský zákoník však stanoví jako povinnost nabyvatele licence poskytnout vyúčtování nejméně jednou ročně.

Pro oblast práv chráněných autorským zákonem platí zvláštní ustanovení pro případy, kdy odměna za poskytnutí licence není stanovena v závislosti na výnosech z využití licence. Je-li takováto odměna tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu předmětu licence pro dosažení takového zisku, má autor právo na přiměřenou dodatečnou odměnu a tohoto práva se nemůže vzdát. Občanský zákoník stanoví, že výši dodatečné odměny určí soud, ale připouští i mimosoudní dohodu o její výši. Jakmile je licenční smlouva uzavřena, má poskytovatel licence povinnost bez zbytečného odkladu poskytnout nabyvateli veškeré podklady a informace, které jsou nezbytné k jejímu výkonu. Jakmile licence zanikne, je naopak nabyvatel povinen takto poskytnuté podklady vrátit.

Nabyvatel licence je povinen zachovat mlčenlivost o všech podkladech a sděleních, které od jejího poskytovatele získal, a není oprávněn je sdělovat jakékoli třetí osobě. Občanský zákoník zde výslovně stanoví, že za takovou třetí osobu se nepovažují zaměstnanci nabyvatele licence, ani ten, kdo se účastní jeho podnikání za předpokladu, že byl zavázán k mlčenlivosti. Tato povinnost trvá i po zániku licence až do doby, kdy se podklady a sdělení stanou obecně známými. Povinnost mlčenlivosti nabyvatel licence nemá pouze v případě, že se tak s poskytovatelem licence dohodl nebo že z povahy podkladů a sdělení vyplývá, že poskytovatel nemá na jejich utajení zájem.

Obecně není nabyvatel povinen licenci využít. Tuto povinnost má pouze v případech, kdy trvání práva závisí na jeho výkonu, jako je tomu např. u využívání ochranné známky.

Zcela opačný princip ale platí pro licenci poskytovanou k užití autorského díla, kde naopak platí, že uživatel je povinen licenci využít. Jde však o ustanovení dispozitivní, které lze dohodou stran změnit a ve smlouvě sjednat, že nabyvatel licenci využít nemusí.

Poskytovatel je povinen udržovat po dobu trvání licence právo, pokud to vyžaduje jeho povaha. Jde o zajištění možnosti nabyvatele poskytnutou licenci skutečně využít.

Nabyvatel licence má oznamovací povinnost vůči jejímu poskytovateli pro případ, kdy dojde k ohrožení nebo porušení této licence. Poskytovatel je naopak povinen poskytnout nabyvateli součinnost k právní ochraně nabyté licence. Vzhledem k tomu, že poskytnutím licence nedochází k převodu práva k nemotnému statku, který je obsahem licence, je to ve většině případů poskytovatel, kdo je oprávněn činit v tomto případě příslušné právní kroky, ovšem tím, kdo má o takovém ohrožení či porušení vědomost, je obvykle právě nabyvatel.

4.12. Omezení nabyvatele licence

Pro nabyvatele licence týkající se nemotných statků chráněných autorským zákonem stanoví občanský zákoník určitá zvláštní omezení. Nabyvatel tak:

- smí upravit či změnit označení autora, pouze pokud si s ním tuto možnost dohodne;
- dílo nebo jeho název smí měnit nebo upravovat také pouze, pokud se tak s autorem dohodne;
- bez jeho souhlasu smí provést takové změny či úpravy, u kterých lze spravedlivě očekávat, že s nimi bude autor souhlasit. V tomto případě si však naopak autor může vyhradit, že ani takovéto změny nejsou bez jeho souhlasu přípustné. O této výhradě však musí nabyvatel licence vědět;
- totéž se týká i možnosti spojit dílo s jiným dílem nebo je zařadit do díla souborného.

Pro případ omezení licence na jednotlivé způsoby užití díla nebo z hlediska množství, místa či času užití díla stanoví občanský zákoník řadu zákonných domněnek nahrazujících nedostatky vyjádření vůle smluvních stran. Pokud si tedy smluvní strany neujednají jinak, má se zato, že:

- licence byla poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak to je nutné k dosažení účelu smlouvy;
- územní rozsah smlouvy je omezen na území ČR;
- časový rozsah na dobu obvyklou u daného druhu díla a způsobu jeho užití, nejdéle však na 1 rok od poskytnutí licence či odevzdání díla;
- množství rozsah na množství, které je obvyklé u daného druhu díla a způsobu jeho užití;
- licence k rozmnožování díla zahrnuje oprávnění k pořízení rozmnoženin přímých i nepřímých, trvalých i dočasných, celého díla nebo jeho částí, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě;
- licence k rozmnožování díla zahrnuje i licenci k rozšiřování těchto rozmnoženin.

Zvláštní ustanovení pak stanoví povinnost nabyvatele licence k rozmnožování autorského díla poskytnout autorovi na své náklady alespoň jednu rozmnoženinu, tzv. autorskou rozmnoženinu. Tato povinnost je však omezena pouze na případy, kdy to lze po nabyvateli spravedlivě požadovat a je-li to obvyklé.

4.13 Nakládání s licenci

Nabyvatel může za určitých okolností s licenci nakládat i jinak než pouze jejím využitím. Může poskytnout třetí osobě podlicenci nebo licenci postoupit třetí osobě. Obojí však vždy pouze v tom rozsahu, v jakém sám licenci nabyl a za dodržení zákonem, popřípadě smlouvou dohodnutých podmínek.

Poskytnout podlicenci, tedy poskytnout oprávnění, které tvoří součást licence, ať již celé, nebo jeho část, třetí osobě, je možné pouze tehdy, pokud si tak nabyvatel s poskytovatelem licence ujednal.

Nabyvatel může licenci postoupit třetí osobě, a to opět zcela nebo jen zčásti, ovšem rovněž za podmínky, že se tak s poskytovatelem dohodl. Zatímco k poskytnutí podlicence postačí ujednání v licenční smlouvě, aniž by byla požadována její písemná podoba, v případě postoupení licence občanský zákoník stanoví písemnou formu poskytnutí souhlasu jako obligatorní. Nabyvatel licence má také informační povinnost vůči poskytovateli, pokud jde o postoupení licence i o osobu postupníka. Důsledkem postoupení licence je pak změna v osobě nabyvatele v rozsahu postoupené licence. V případě postoupení celé licence tak původní nabyvatel přestává být nabyvatelem a tím se naopak stává osoba, již byla licence postoupena.

Další možností nakládání s licencí je převedení licence v rámci převodu závodu nebo jeho části. V tomto případě se ale souhlas poskytovatele licence vyžaduje, pouze pokud se tak poskytovatel licence s jejím nabyvatelem dohodli.

4.14 Zánik licence

K zániku licence dojde zejména:

1. Uplynutím doby, na kterou byla licence poskytnuta.
2. Výpovědí – výpověď nabude účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, ve kterém byla výpověď doručena druhé smluvní straně.
3. Dohodou smluvních stran.
4. Uplynutím doby ochrany.
5. Další zvláštní ustanovení pak platí pro licence poskytované k nehmotným statkům chráněným autorským zákonem:
  - a) odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele,
  - b) odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora.

V prvním případě může poskytovatel licence od smlouvy odstoupit v případě, že nabyvatel výhradní licenci nevyužívá vůbec nebo pouze nedostatečně za podmínky, že tím jsou značně nepříznivě dotčeny oprávněné zájmy autora, pokud nevyužívání není způsobeno důvody převážně na straně autora. Zákon však v

zájmu nabyvatele licence stanoví autorovi celou řadu podmínek pro možnost využití tohoto institutu, včetně případné možnosti náhrady škody nabyvateli.

Ve druhém případě může autor odstoupit od smlouvy, pokud jeho dílo již neodpovídá jeho přesvědčení. Je to ale možné jen v případě, že dílo dosud nebylo zveřejněno (tj. oprávněně, se souhlasem autora uvedeno na veřejnost) a jeho zveřejněním by byly značně nepříznivě dotčeny autorovy osobní zájmy.

Naopak smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, která byla nabyvatelem licence, samotná licence nezaniká a práva a povinnosti z ní vyplývající přechází na jejich právní nástupce, ledaže licenční smlouva takový přechod vylučuje.

4.15 Zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou

Pokud autor poskytuje nabyvateli licenci k rozmnožování a rozšiřování (tj. k převodu vlastnického práva k rozmnoženinám) autorského díla slovesného, hudebně dramatického, hudebního, výtvarného, fotografického nebo vyjádřeného způsobem podobným fotografii a nejde-li o dílo v provedení výkonnými umělci, hovoříme o smlouvě nakladatelské. Nejde o zvláštní druh smlouvy, stále jde o smlouvu licenční, avšak vzhledem ke specifčnosti užití určitých druhů děl tímto způsobem, a především vzhledem k určité tradici a zvyklostem obvyklým u tohoto způsobu užití stanoví pro ni občanský zákoník některé zvláštní podmínky.

Především u písemné smlouvy platí, nebylo-li v ní dohodnuto jinak, že jde o licenci výhradní, s výjimkou publikování díla v periodických publikacích, na které se tato zákonná domněnka nevztahuje.

Dále má autor právo na přiměřenou lhůtu před vydáním díla (tj. před oprávněným zahájením rozšiřování rozmnoženin díla veřejnosti) k provedení drobných tvůrčích změn díla - tzv. autorská korektura. Pro nakladatelskou smlouvu také platí některé zvláštní způsoby jejího

zániku:

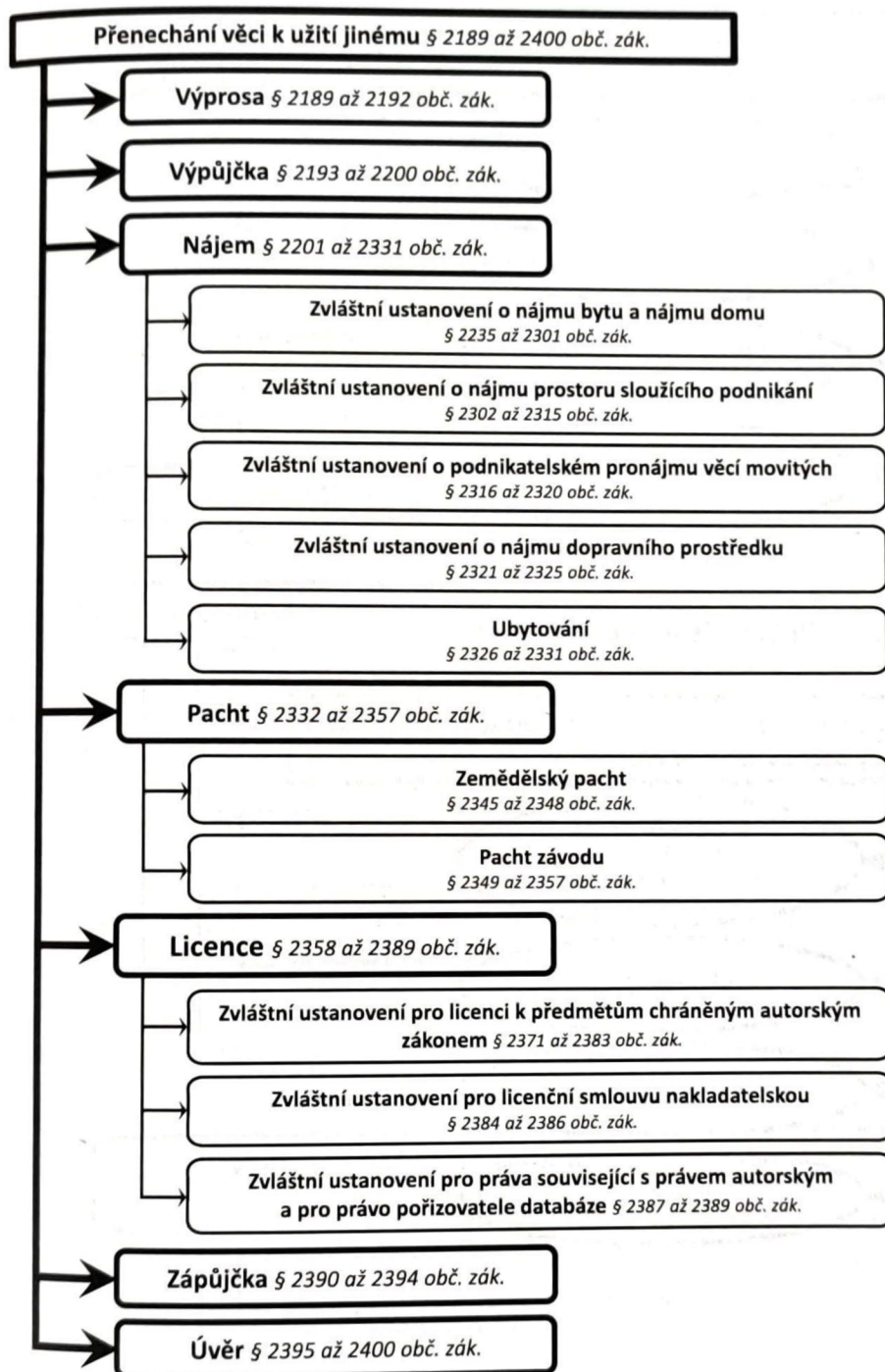
1. Odstoupení od smlouvy pro neposkytnutí možnosti provedení autorské korektury.

2. Vyčerpání dohodnutého počtu rozmnoženin a jejich rozebrání na trhu. V prvním případě je odstoupení od smlouvy možné pouze tehdy, jestliže nemožnost provedení autorské korektury byla příčinou užití díla způsobem snižujícím jeho hodnotu, ve druhém případě pak pouze pokud se autor s nakladatelem dohodne v zákonem stanovené lhůtě na navýšení množstevního rozsahu licence.⁴

Zde je zobrazující graf – Závazky z přenechání věci do užití jinému

---

⁴ PLECITÝ, V., SALAŠ, J., BAJURA, J. a kol. *Úvod do studia občanského práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 408 s. ISBN 978-80-7552-703-5

Obrázek 2 Závazky z přenechání věci do užití jinému

5. Duševní vlastnictví

Dlouhodobě jsou zkoumány majetkově právní vztahy v oblasti průmyslového vlastnictví a práv autorských. Obdobně byly předmětem zájmu i jiné nehmotné předměty jako například podnik či klientela. Zdá se, že dnes je již do jisté míry ustálený obsah pojmu „intelektuální vlastnictví“, které kromě průmyslového vlastnictví zahrnuje i právo autorské a práva související. Kolísající či méně jasné je z tohoto pohledu postavení know-how, obchodního tajemství, goodwillu a vztahů nekalosoutěžních. Předměty ochrany průmyslového vlastnictví jsou relativně přesně definovány Pařížskou unijní úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví. Zde se v článku 1, odst. 2 uvádí, že předmětem ochrany průmyslového vlastnictví jsou patenty na vynálezy, užité a průmyslové vzory, tovární nebo obchodní známky, včetně známek služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení původu. Úkolem průmyslového vlastnictví je i potlačování nekalé soutěže. Prohlášení Komise (2005/295/ES) týkající se článku 2 Směrnice EP a Rady 2004/48/ES ze dne 29. 4. 2004 o vymáhání práv duševního vlastnictví je přes předchozí tlak odborných kruhů řady členských států v této souvislosti velmi opatrné. Přesto, že jde nepochybně o text právní povahy, je výčet práv duševního vlastnictví uvozen slovy: „Komise se domnívá, že oblast působnosti uvedené Směrnice se vztahuje přinejmenším na následující práva duševního vlastnictví“. Následuje to, co přinejmenším do práv duševního vlastnictví patří, tedy autorské právo, práva příbuzná právu autorskému, zvláštní právo pořizovatele databází, práva tvůrce topografií polovodičových výrobků, práva k ochranným známkám, práva k průmyslovým vzorům, práva patentová, včetně práv odvozených z dodatkových ochranných osvědčení, zeměpisná označení, práva k užitným vzorům, odrůdová práva a obchodní jméno. Oba uvedené prameny, přesto, že se pokusily o definice vztahující se k danému problému, vyhýbají se výslovnému uvedení a zařazení do této skupiny práv obchodního tajemství, know-how a goodwillu, i když je dlouhodobě zřejmé, že jde o práva majetkové povahy. Tím se tyto součásti majetku většiny obchodních společností dostávají do ještě více zvláštního postavení než ostatní předměty průmyslového vlastnictví. Navíc jsou tyto předměty dále stíženy neformálností, která způsobuje, že jejich obsah a rozsah nelze dovozovat

z veřejnoprávních listin vystavených kompetentními orgány, jako je tomu u státních předmětů průmyslového vlastnictví. Přesné a naprosto jasné vymezení uvedených pojmů ale dosud není plně ustáleno. K nehmotným statkům podle postupného společenského rozvoje se postupně přidávají další předměty. Příkladem může být klientela, diskutovaná jako předmět nehmotných statků především ve francouzských odborných kruzích, obchodní metody, které jsou předmětem patentové ochrany v jistém smyslu a v omezeném rozsahu v USA a některých státech Asie. Jiným příkladem je právo k doménovým jménům, které taktéž zatím nenalézá pozitivní odezvu v právním systému. Většinou není zpochybňována majetková povaha těchto práv, nicméně některými autory jsou tyto předměty vytěsňovány z této skupiny proto, že jsou zdůrazňovány spíše jejich rozdíly od klasického chápání práva autorského nebo práv průmyslových. I když se jedná o skupinu práv nestejnorodých předmětů (zboží, podnik, know-how, goodwill, štít firmy, doména) s nestejnou časovou trvanlivostí, podřízení těchto předmětů nehmotným statkům režimu vlastnického va se ukazuje cestou obecně akceptovatelnou, umožňující pro tyto předměty zaplnit mezery právního prostředí. Přes dílčí definiční nepřesnosti lze duševní vlastnictví chápat jako abstrakci složenou z různých vzájemně odlišných ideálních předmětů. Z pohledu ekonomického jde o ideální předměty duševního vlastnictví, případně práva k nim, které jsou nezpochybnitelně nejen ocenitelným zbožím, ale mají i svoji tržní hodnotu. Tyto předměty mají ale řadu zvláštností, které mohou vytvářet platformu pro názory odlišné. Na rozdíl od předmětů hmotných mohou být tyto předměty kdykoli, kdekoli a kýmkoli, a to dokonce i současně užívány, aniž by ve většině případů docházelo k jejich újmě. Nespotebovávají se užíváním a jejich kvalita se užíváním nesnižuje. Tato jejich vlastnost se nazývá potenciální ubikvitou (mohou být užívány všude). Na tom nic nemění skutečnost, že vzhledem k času se jejich kvalita a hodnota může, a to i zásadně, měnit v obou směrech. Zásada racionálního legislativního procesu by měla vést k tomu, aby stejné předměty v různých souvislostech a různých právních předpisech byly označovány stejnými pojmy. A naopak. Tedy rozdílné pojmy by měly již samy o sobě signalizovat rozdílný obsah. Dodržování této zásady je mimořádně významné jak pro obecnou

orientaci v právním řádu, tak i východiskem pro praktickou interpretaci právních norem. Současně je požadavkem obtížně dosažitelným. Jednotlivé předměty průmyslového vlastnictví jsou zejména s ohledem na silnou mezinárodní provázanost jasně určeny ve zvláštních právních předpisech (například vynálezy v zákoně číslo 527/1990 Sb., ochranné známky v zákoně číslo 441/2003 Sb., průmyslové vzory v zákoně číslo 207/2000 Sb.). K tomu je třeba si uvědomit řadu dalších souvislostí. Průmyslové vlastnictví spadá ve smyslu ustanovení § 5 obchodního zákoníku pod obecnější pojem – ne – hmotné složky podnikání, z ustanovení § 6 vyhlášky číslo 500/2002 Sb., lze dovozovat, že průmyslové vlastnictví alespoň v některých případech patří pod pojem dlouhodobý nehmotný majetek, přičemž stejné průmyslové vlastnictví podle ustanovení § 59 obchodního zákoníku může být i nepeněžitým vkladem do základního kapitálu společnosti. Zákon o daních z příjmů pod pojem nehmotný majetek zahrnuje i zřizovací náklady obchodních společností, ačkoli je patrné, že v tomto případě jde o pouhé účetní náklady, které se svojí povahou od průmyslového vlastnictví odlišují.⁵

6. Nakládání s právy autorů

6.1 Obsah licenční smlouvy

Licenční smlouvou autor poskytuje uživateli svého díla oprávnění k výkonu práva dílo užít, tedy licenci. Obsahem licenční smlouvy je tak poskytnutí oprávnění k nakládání s právem, nikoli jeho převod. K převodu vlastnictví zde nedochází. Licence může být poskytnuta jako nevýhradní nebo jako výhradní: Nevýhradní licenci autor poskytuje uživateli svolení k užití svého díla, aniž by tím omezil své právo nadále dílo užívat sám i poskytovat další licence dalším uživatelům ke stejným způsobům užití díla.

---

⁵ ČADA Karel. *Strategie průmyslového vlastnictví*. 1. vydání. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2014. 340 s. ISBN 978-80-86855-46-2 Str 45-48

V případě výhradní licence však autor naopak třetím osobám licenci poskytnout nemůže a ani sám nemůže dílo způsobem, pro který udělil výhradní licenci, užívat, ledaže se s nabyvatelem licence dohodne jinak. Uzavřením pozdější výhradní licenční smlouvy však není dotčena dřívější licenční smlouva nevýhradní, pokud se autor s nabyvatelem této nevýhradní licence nedohodl jinak.

6.2 Omezení licenční smlouvy

Licence může být omezena jen na jednotlivé způsoby užití díla a může být omezen její rozsah i z hlediska množství, času a teritoria, pro které je poskytována. Nic však nebrání poskytnutí licence bez jakéhokoliv věcného, místního, časového či jiného omezení. Pro případ, že ve smlouvě není příslušné ujednání, je třeba při jejím výkladu vycházet z účelu poskytované licence. Pokud ze smlouvy a ani z jejího účelu nevyplývá jinak, obsahuje občanský zákoník zákonnou domněnku, podle které je licence poskytnuta

1. pro území České republiky
2. na dobu obvyklou pro daný druh a způsob užití díla, nejdéle však na jeden rok
3. pro množství, které je pro daný druh a způsob užití díla obvyklý.

Při licenci k rozmnožování tato vyvratitelná zákonná domněnka zahrnuje všechny možnosti pořízení rozmnoženin, jak z hlediska času, rozsahu i jejich technické podoby a dále i možnost rozšiřování takto zhotovených rozmnoženin.

6.3 Forma licenční smlouvy

Smlouva nemusí být uzavřena v písemné formě, ale z této možnosti existuje několik výjimek. Je-li uzavírána smlouva výhradní, musí mít písemnou podobu. Další výjimky tvoří smlouvy uzavírané kolektivními správci či smlouva v oblasti audiovizuálních děl. V licenční smlouvě je možné sjednat, že oprávnění, které autor poskytuje, může nabyvatel poskytnout dále třetím osobám. Takový souhlas autora musí být dán rovněž písemně. Pokud dojde k poskytnutí získaného

oprávnění (zcela nebo i jen z části) třetí osobě (pod licence), platí pro nabyvatele podlicence obdobně totéž, co pro nabyvatele původní licence.

Na rozdíl od obecné úpravy licenční smlouvy, platí pro nabyvatele licence v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících povinnost licenci využít, jinak je jeho nečinnost pro autora důvodem pro odstoupení od smlouvy. Ustanovení je ale dispozitivní a nabyvatel licence se tak může se s autorem dohodnout jinak.

6.4 Povinnosti nabyvatele licence

Nabyvatel licence (uživatel) se naopak obvykle zavazuje zaplatit autorovi za poskytnutí licence odměnu. V této otázce došlo oproti předchozí právní úpravě z roku 1965 k zásadní změně. Odměna upravená v licenční smlouvě není koncipována za užití díla, nýbrž za udělení licence, což mj. umožnilo také uzavírání bezúplatných licenčních smluv. Výše odměny musí být – pod sankcí neplatnosti smlouvy - ve smlouvě dohodnuta, avšak pouze není-li sjednáno, že se licence poskytuje jako neúplatná. Neplatnost smlouvy také nenastane v případě, je-li z jednání stran o uzavření smlouvy patrná vůle uzavřít smlouvu úplatně. V takovém případě je nabyvatel licence povinen autorovi zaplatit odměnu ve výši, která je pro daný způsob užití v době uzavření smlouvy obvyklá.

Z této smluvní volnosti týkající se odměny stanoví autorský zákon výjimku: v případě, že autor poskytne licenci k pronájmu originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam výrobci takového záznamu, vznikne mu právo na odměnu za pronájem vůči osobě, která dílo pronajímá a tohoto práva na odměnu se autor nemůže vzdát. Tento princip výslovně upravuje směrnice EU.

Při sjednání výše odměny je třeba přihlížet k účelu licence a způsobu a okolnostem užití díla i rozsahu poskytované licence. Kromě toho má autor právo požadovat dodatečnou odměnu v případě, že původní odměna, která není stanovena v závislosti na výnosech z využití licence, je tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence. Pokud je odměna stanovena v závislosti na výnosech z využití licence, potom má nabyvatel licence povinnost umožnit autorovi kontrolu dokumentace, ze které vyplývá skutečná výše autorovi odměny.

Je-li předmětem licence právo na rozmnožování, potom obvykle náleží autorovi tzv. autorská rozmnoženina.

Vzhledem k tomu, že nabyvatel licence je při využití licence, která mu poskytuje možnost nakládání majetkovými právy autora, omezen rovněž existencí práv osobnostních a při užití díla je vždy třeba mít na mysli jejich ochranu, obsahuje občanský zákoník speciální ustanovení, které tuto skutečnost řeší. Nabyvatel licence tak nesmí upravit nebo jinak měnit dílo, jeho název a označení autora, pokud se tak nedohodne s autorem. Zákon ale předpokládá, že úprava či změna je možná, pokud ji lze s ohledem na okolnosti užití díla předpokládat a autor si takovou změnu či úpravu nevyhradil. Totéž se týká i možnosti spojení díla s jiným dílem či jeho zařazení do díla souborného.

6.5 Odstoupení od smlouvy

Občanský zákoník upravuje dva zvláštní případy, kdy může autor odstoupit od smlouvy:

- jednak je to v případě nečinnosti nabyvatele výhradní licence, tedy v případě, že nabyvatel tuto licenci vůbec nebo nedostatečně nevyužívá a tím jsou nepříznivě dotčeny oprávněné zájmy autora a on sám toto nevyužívání nezpůsobil. Autor musí vyzvat nabyvatele k využití licence, poskytnout mu přiměřenou lhůtu a teprve poté od smlouvy odstoupit. Pokud není dohodnuto jinak, může takto postupovat obvykle až po dvou letech od poskytnutí licence (resp. odevzdání díla). Smlouva se ruší dnem doručení odstoupení nabyvateli. Nabyvatel má právo na náhradu škody, pokud – zejména z důvodů, pro které licenci nevyužil – neexistují důvody hodné zvláštního zřetele. Pokud však nebyla licence využita vůbec, musí autor v případě odstoupení od smlouvy vrátit již přijatou odměnu, v případě částečného užití vrací její poměrnou část. Byl-li však nabyvatel povinen licenci využít, zůstává autorův nárok na odměnu nedotčen.
- Druhým zvláštním případem odstoupení od smlouvy je odstoupení pro změnu přesvědčení autora. To je možné pouze u díla dosud nezveřejněného v případě, že by jeho zveřejněním byly značně nepříznivě dotčeny oprávněné osobní zájmy autora. V tomto případě se také smlouva

ruší dnem doručení písemného odstoupení od smlouvy nabyvateli. Autor je povinen uhradit nabyvateli vzniklou škodu. Pokud autor poté znovu hodlá dílo užít, je povinen přednostně nabídnout licenci původnímu nabyvateli, a to za stejných podmínek, za jakých byla uzavřena předchozí licenční smlouva, od níž autor odstoupil.

6.6 Smlouva nakladatelská

Občanským zákoníkem je především z důvodů tradice typ licenční smlouvy, a to smlouva nakladatelská. Tato smlouva se uzavírá pro upraven zvláštní udělení svolení k rozmnožování a rozšiřování díla slovesného, hudebního, hudebně dramatického, díla výtvarného nebo fotografického, pokud nejde o užití díla v provedení výkonnými umělci. Tato smlouva je obvykle poskytována jako výhradní, lze ji ale dohodnout i jako nevýhradní. Autor je oprávněn před vydáním díla provést drobné tvůrčí změny díla (autorskou korekturu), nedohodne-li se s nabyvatelem licence – nakladatelem – jinak, a pokud tím nevyvolá na straně nakladatele další nepřiměřené náklady. Neumožnění této korektury je důvodem k odstoupení od smlouvy, pokud by tím došlo k užití díla způsobem snižujícím jeho hodnotu. Pokud je smlouvou omezeno množství rozmnoženin, které je nakladatel oprávněn pořídit, a tyto rozmnoženiny jsou rozebrány před uplynutím doby, na kterou je licence udělena a autor se s nakladatelem nedohodne na zvýšení množstevního rozsahu licence do 6 měsíců od výzvy autora nakladateli, licenční smlouva zanikne bez ohledu na to, na jaké období byla uzavřena.⁶

7. Poznatky z praxe

Má profese je již přes sedmnáct let ve služebním poměru. Sloužím v celním úřadě pro Středočeský kraj v územním pracovišti v Kladně. Konkrétně pracuji na celním řízení, kde mezi mé hlavní činnosti patří kontrola zboží, které je nutné proclít a potažmo i kontrola dokladů, které je doprovázejí. Profese celníka vyžaduje širokou škálu dovedností, včetně znalosti celních a obchodních předpisů, schopnosti

---

⁶ POPELKOVÁ Věra. *Nehmotné statky*. 2. přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. 135 s. IBN 978-80-7251-502-8

analyzovat a řešit problémy, jakož i fyzickou a psychickou odolnost. Práce může být náročná, ale také velmi odměňující, jelikož celníci hrají důležitou roli v ochraně a podpoře bezpečnosti a hospodářského zdraví své země. V mém pracovišti se denně zaobíráme otázkou, zda-li proclívané zboží není podhodnoceno (např. dovoz osobního vozu z Švýcarska, kde se nám opakovaně stávalo, že jsme nacházeli zfalšované doklady – faktury a ceny vozů byly dost podhodnocené). To však nemusí platit jen o osobních vozech, ale toto riziko spadá i pod textil či obuv z Číny, kdy se do EU začalo dovážet obrovské množství této komodity za velice nízkou cenu a my jsme museli ověřovat i fyzickou kontrolou, zda-li zboží váží tak, jak se udává v dokladech či zda-li se nemohlo o případ, kdy i tyto doklady jsou špatně vystaveny. Pak jsou ohroženy firmy, které vyrábí textilní výrobky či obuv nejen v tuzemsku, ale po celé evropské unii. Zboží je totiž tak levné i při dovozu z Číny, že náklady na materiál, výrobu či distribuci po EU je mnohdy mnohonásobně dražší a výrobcům se nevyplácí, protože mají již ušlou marži na těchto výrobcích. My se právě snažíme fyzickými či dokladovými kontrolami ověřovat, zda-li toto zboží odpovídá charakteru a popisu z uvedených dokladů, které zboží doprovázejí.

7.1 Hlavní úkoly celní správy

Celní správa hraje klíčovou roli v každé zemi. Jejich hlavními úkoly a odpovědnostmi jsou:

7.1.1 Clo a celní řízení

Celní správa ČR vyměřuje a vybírá clo ze zboží, které je dováženo ze zemí, které nejsou v EU. Při celním řízení rozhoduje, zda bude zboží propuštěno na celní území EU, případně do jakého režimu. Obdobně Celní správa ČR rozhoduje, zda může být zboží vyváženo z EU, případně prováženo přes území EU. Při té příležitosti kontroluje, zda jsou dodržovány všechny zákazy a omezení. Clo je vybíráno na základě celních prohlášení. 75 % vybraného cla je zasíláno do rozpočtu EU, jako takzvaný „tradiční vlastní zdroj“ a 25 % jde do rozpočtu České republiky. Celkové množství vybraného cla činí ročně přibližně 9 miliard Kč.

Vzhledem k tomu, že z celního hlediska má Česká republika s výjimkou mezinárodních letišť pouze vnitřní hranice (sousedí pouze se státy EU), většina dováženého zboží je na hranicích EU propuštěna příslušnou celní správou do režimu tranzitu. Zboží je dopraveno do ČR a finální celní řízení pak provádějí celní

Obrázek 3 Kontrola na státních hranicích

úřady v ČR (vybírají příslušné clo, rozhodují o propuštění do příslušného režimu, který stanoví, jak lze se zbožím nakládat). To je i důvodem, proč stále v ČR existuje celní správa vykonávající svoji tradiční roli. Obdobně je tomu při vývozu zboží mimo státy EU, pouze v obráceném pořadí.

Území České republiky je součástí celní unie v rámci EU a z toho důvodu jsou zde uplatňovány přímo předpisy EU.

7.1.2 Správa spotřebních a ekologických daní

Pod správou spotřebních a energetických daní je možno si představit nejen výběr zmíněných daní, ale např. povolování daňových skladů, vydávání tabákových nálepek, kontrolu dodržování podmínek pro provozování daňových skladů, kontrolu zařízení pro výrobu alkoholu a alkoholických nápojů, dohled nad přepravou zboží z jiného členského státu EU, které za normálních okolností podléhá spotřební dani, ale je při dopravě od daně dočasně osvobozeno atd. Mezi spotřební daně patří daň z minerálních olejů, daň ze surového tabáku, daň z tabákových výrobků, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů. Ekologickými daněmi jsou daň z elektřiny, daň ze zemního plynu a některých dalších plynů a daň z pevných paliv. Ročně je Celní správou ČR vybráno u spotřebních daní přibližně 165 miliard Kč.

7.1.3 Kontrola Intrastatu

Pokud firmy a podnikatelé v rámci své obchodní činnosti v EU zobchodují a převezou přes hranice České republiky zboží v hodnotě vyšší než 12 milionů Kč během jednoho kalendářního roku, mají povinnost o těchto transakcích souhrnně informovat statistický úřad. Hlášení se provádí za pomoci speciální webové stránky, která je k dispozici na webu Celní správy ČR. Ta rovněž kontroluje, zda tzv. zpravodajské jednotky (tedy firmy a podnikatelé) povinnost splnily.

7.1.4 Trestní řízení

Celní správa České republiky se vyjma tradičních úkolů správního orgánu zabývá též odhalováním příslušných druhů kriminality. Generální ředitelství cel je orgánem činným v trestním řízení a jako tzv. pověřený celní orgán vede trestní řízení například v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních a daňových předpisů či na úseku

Obrázek 4 CS – trestní řízení

drogové kriminality. Jeho příslušníci reagují také na měnící se trendy v trestné činnosti a aktivně se věnují boji proti kriminalitě páchané i za pomoci informačních a komunikačních technologií. Součástí jejich činnosti je aktivní využívání mezinárodní spolupráce.

7.1.5 Kontrola mýta a elektronické dálniční známky

Celní správa ČR kontroluje, zda bylo zaplaceno mýtné za použití zpoplatněných silnic a dálnic vozidly nad 3,5 tuny, a dále zda za jízdu osobních vozidel a autobusů po dálnicích byly zaplaceny elektronické dálniční známky.

Obrázek 5 Kontrola mýta a elektronické dálniční známky

7.1.6 Vybírání a vymáhání pokut a některých poplatků

Celní správa ČR vybírá a vymáhá některé pokuty a poplatky, které byly uloženy jinými správními orgány, pokud nebyly dobrovolně zaplaceny. Jedná se například o pokuty, které byly uloženy Policií ČR v blokovém řízení a nebyly zaplaceny, nebo o poplatky za odběr podzemních vod a za znečišťování vod.

7.1.7 Kontrola hazardních her a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry

Při kontrole celní orgány zjišťují, jestli jsou splněny všechny zákonné povinnosti pro jejich provozování, zejména jejich povolení od ministerstva financí a příslušné obce. Kontrolován je nejen provoz kasin a heren, ale také zda nedochází k nabízení nepovolených her na internetu. Cílem kontrol v hernách je odhalování nelegálních hracích automatů a zda jsou splněny všechny podmínky pro provozování her. Zvláštní pozornost je věnována dodržování zákazu reklamy na nepovolenou nebo neohlášenou hazardní hru.

Obrázek 6 Kontrola hazardních her

7.1.8 Uhlíkové vyrovnání na hranicích

Mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM) je opatření, které má za cíl snížit produkci skleníkových plynů. Záměrem je, aby u určitého zboží, které je dováženo do EU, vzniklo co nejmenší množství skleníkových plynů a čím více jich vznikne, tím více bude muset dovozce za jejich dovoz do EU platit. V současné době Celní správa registruje tyto dovozce. Od roku 2026 rovněž kontroluje, zda se dovozy uskuteční v souladu s příslušnými předpisy.

7.1.9 Kontrola nelegálního zaměstnávání cizinců

Celní správa ČR kontroluje u cizinců ze zemí mimo EU pracovní povolení pro Česko republiku a jejich platnost. Zaměstnavatelé pak musejí plnit informační povinnost vůči úřadu práce, pokud zahraniční zaměstnance s povolením k práci zaměstnávají. Zjištěná porušení Celní správa ČR předává oblastním inspektorátům práce, které zahajují správní řízení.

Obrázek 7 Kontrola nelegálního zaměstnávání cizinců

7.1.10 Kontrola zaměřená na odhalování přepravy drog a jejich prekurzorů

Obrázek 8 Kontrola zaměřená na odhalování přepravy drog

Česká republika se zavázala potírat přepravu drog a prekurzorů (zjednodušeně – prekurzory jsou látky, které jsou k výrobě drog používány). Na letištích, ale i ve vnitrozemí Celní správa ČR provádí kontroly, zdali k nelegální přepravě drog a prekurzorů nedochází.

7.1.11 Ochrana práv duševního vlastnictví

V případě dovozu může celní správa zadržet zboží, případně pozastavit propuštění zboží na území EU, pokud je zde domněnka, že zboží porušuje práva k duševnímu vlastnictví. Nejčastěji se jedná o ochranné známky, což znamená, že zboží má na sobě neoprávněně registrovanou značku. Majitel ochranné známky může požádat o ochranu své známky v celé EU právě prostřednictvím Celní správy ČR. Na vnitřním trhu může Celní správa ČR zasáhnout obdobným způsobem jako při přestupu přes vnější hranice EU. Celní správa může zboží porušující práva k duševnímu vlastnictví zajistit a následně zničit (používá se, pokud je porušeno např. autorské právo a opět právo k ochranné známce). Za určitých okolností (ochranná známka musí být odstraněna) lze takové zboží i poskytnout pro humanitární účely.

7.1.12 Ochrana volně žijících druhů zvířat a rostlin

Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin stanovuje podmínky, za jakých je možno nakládat s ohroženými volně žijícími druhy, ale také výrobky z nich. Některý obchod je zcela zakázán, některý je možné provádět jen na základě speciálního povolení. Celní správa ČR pak kontroluje, zda jsou splněny zmíněné podmínky při přestupu státní

Obrázek 9 Ochrana volně žijících druhů zvířat a rostlin

hranice. V případě zjištění porušení podmínek, nemůže celní správa zboží propustit. Může to být nepříjemné zejména při návratu z dovolené, pokud si cestující dováží větší množství korálů nebo lastur.

7.1.13 Kontrola převozu finanční hotovosti

Při přestupu hranic EU mají cestující povinnost nahlásit, že převážejí hotovost ve větší výši než 10 000 EUR a jejich ekvivalent. Tato povinnost se týká rovněž převozu jiných hodnot, které mohou sloužit jako platební prostředek, např. zlato, diamanty. Celní správa ČR plnění této povinnosti kontroluje a v případě, že povinnost není splněna, může hotovost zajistit.

7.1.14 Kontrola omezení plateb v hotovosti

V ČR je stanovena maximální částka 270 000 Kč, kterou lze poskytnout v hotovosti. Vyšší částky musí být zaplacený bezhotovostně. A kontrolovat tuto povinnost může i Celní správa ČR a rovněž může za porušení této povinnosti udělovat pokuty.

7.1.15 Zákazy a omezení bezpečnostního charakteru

Celní správa kontroluje některé záležitosti bezpečnostního charakteru. Jedná se jak o prevoz přes státní hranice České republiky, tak vývoz, dovoz a průvoz přes hranice EU. Jsou to následující oblasti: Střelné zbraně, střelivo, výbušniny, zbraně, výrobky jejichž držení je z bezpečnostních důvodů omezeno, vojenský materiál, zboží dvojího užití, radioaktivní látky a radioaktivní materiál, chemické zbraně, mučicí nástroje, biologické agens a toxiny. Kromě toho se může do této kategorie dostat jakékoli zboží, pokud by mělo dojít k dovozu do zemí, na něž jsou uvaleny mezinárodní sankce, nebo vývozu z těchto zemí.

7.1.15 Ostatní zákazy a omezení

Celní správa ČR kontroluje další zákazy a omezení, které jsou uplatňovány buď při dovozu, vývozu, či průvozu zboží přes hranice EU

7.2 Schengenský prostor

Schengenský prostor je oblast, která zahrnuje země, které se dohodly na odstranění kontrol na vnitřních hranicích mezi sebou. Tato dohoda vychází ze Smlouvy ze Schengenu, která byla podepsána v roce 1985 v lucemburském městě Schengen a později byla integrována do práva Evropské unie.

Mezi základními prvky Schengenského prostoru patří:

1) Absence kontrol na vnitřních hranicích

- Země zapojené do Schengenské dohody odstraňují kontroly na svých vnitřních hranicích, což znamená, že cestující mohou překračovat hranice mezi těmito zeměmi bez kontrolních stanišť.

2) Společné normy pro kontroly na vnějších hranicích

- Namísto kontrol na vnitřních hranicích se provádí důkladné kontroly na vnějších hranicích Schengenského prostoru. Tyto kontroly jsou prováděny podle společných standardů, aby se zamezilo nelegálnímu přistěhovalectví, zločinu a terorismu.

3) Společný informační systém

- Schengenský prostor zahrnuje společný informační systém, známý jako Schengenský informační systém (SIS), který umožňuje sdílení informací mezi zapojenými zeměmi o pohybu osob a podezřelých či hledaných osobách.

4) Spolupráce v oblasti policie a práva

- Země zapojené do Schengenského prostoru spolupracují v oblasti policie a práva, sdílejí informace a spolupracují v rámci vyšetřování trestné činnosti a boje proti terorismu.

5) Volný pohyb osob

- Základem Schengenského prostoru je právo na volný pohyb osob, což umožňuje občanům zapojených zemí cestovat a přesouvat se v rámci tohoto území bez nutnosti průchodu celními kontrolami.

Země, které jsou členy Schengenského prostoru, jsou současně členy Evropské unie a některé další země, které nejsou členy EU, ale přistoupily k dohodě o Schengenském prostoru. Schengenský prostor zahrnuje většinu zemí Evropské unie, ale některé členské státy EU (například Irsko a Spojené království) a některé nečlenské státy EU (například Island, Norsko, Švýcarsko a Lichtenštejnsko) nejsou zapojeny do Schengenské dohody.

7.3 Podání celního prohlášení

Kdysi k tomu sloužil doklad JCD – jednotně celní doklad, později tomu bylo JSD – jednotně správní doklad a nyní tomu je CP – celní prohlášení. Tímto prohlášením prohlašuje buď přímo příjemce nebo jeho zastoupený celní deklarant vůli proclít zboží do určitého režimu. Nejčastěji tomu bývá volný oběh. Propuštěním do volného oběhu se zboží uvolní pro příjemce takovým způsobem, že si se zbožím může naložit dle svého uvážení. Nejčastěji dodává zboží do obchodů, či do jiných obchodních společností, pokud se jedná o suroviny potřebné k výrobě dalších produktů nebo-li polotovary.

Legislativně celní správa vychází z těchto důležitých právních aktů:

- Zákon č. 242/2016 Sb.
- Nařízení evropského parlamentu a Rady, č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie
- Nařízení komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/2446 ze dne 28. července 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o podrobná pravidla k některým ustanovením celního kodexu Unie
- Prováděcí nařízení komise (EU) 2015/2447, ze dne 24. listopadu 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k některým ustanovením nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie

V dnešní době jsme již poměrně dlouho v systému podávání elektronického systému dat, kdy si můžeme nastavit různá upozornění a výši míry rizika na

jakékoliv zboží. Na druhou stranu dovozy či vývozy narůstají a čas od času se musí provést aktualizace jednotlivých celních programů, protože může nastat situace, že datový tok je tak objemově obsáhlý, že se musí vyvinout nový program či software s parametry, který již bude zvládat mnohem více dat za minutu či několik vteřin. Protože jsme součástí evropské unie, tak ta nám právě do těchto parametrů mnohdy iniciuje společné prvky, aby tyto prvky byly sjednocené alespoň po členských zemích evropské unie. Též musím potvrdit, že když jsem viděl celní prohlášení z Irska, Německa či Španělska, tak vždy jsem tam dokázal nalézt stejné důležité parametry, které máme i u nás v tuzemsku. Mezi tyto parametry spadá například, zda se zboží dováží, vyváží, režim propuštění (volný oběh, celní sklad, vrácené zboží) kombinovaná nomenklatura zboží, která je klíčová právě pro vytvoření specifických filtrů při dovozu zboží. Jak jsem se již zmínil, tak dovozů oproti minulým rokům i vývozům stále přibývá.

7.4 Statistiky dovozů a vývozů od roku 2005

V celní správě lze statistiku použít v mnoha různých kontextech k analýze, plánování a rozhodování. Níže jsou uvedeny některé způsoby, jak lze statistiku využít v rámci celní správy

7.4.1 Výzkum a vývoj

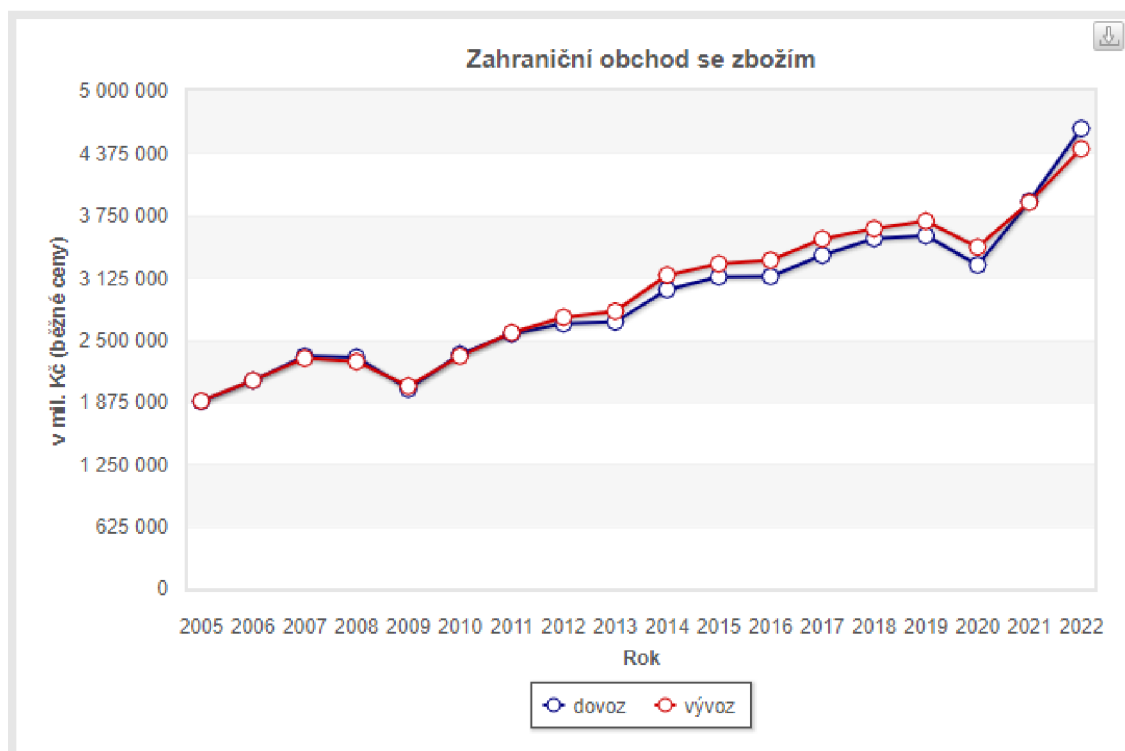
Statistika může hrát důležitou roli v provádění výzkumu a vývoje v oblasti celního řízení, zejména v oblastech jako je automatizace procesů, identifikace nových technologií a metod a vylepšování analýz rizik.

Využití statistiky v celní správě může výrazně zlepšit efektivitu, transparentnost a bezpečnost procesů spojených s mezinárodním obchodem a pohybem zboží přes hranice.

Zahranिční obchod se zbožím vypovídá o vývozní a dovozní výkonnosti tuzemské ekonomiky, tedy i o obchodní bilanci zahraničního obchodu české ekonomiky. Sleduje skutečný obchod se zbožím realizovaný mezi českými a zahraničními subjekty, tj. změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Níže se

můžeme podívat, jakým způsobem se zvyšují počty dovozů zboží do evropské unie a počty vývozů zboží z evropské unie do třetích zemí:

Datum zveřejnění: 06.09.2023

Obrázek 10 Statistiky dovozů a vývozů od roku 2005

Z této statistiky je patrné, že dovozy narůstají takovým způsobem, že zboží, které není nikterak rizikové si proclívají celní deklaranti sami pomocí zjednodušeného způsobu proclívání, elektronických dat, a to dvacet čtyři hodin denně v sedmi dnech v týdnu, tudíž nonstop. Celní správa má však kompetenci si jakýkoliv vývoz či dovoz přerušit v rámci zjednodušených podmínek a zboží prověřit dokladové či fyzické kontrole. Stává se to často, kdy máme podezření ze spáchání deliktu u určitého zboží i u určitých podezřelých subjektů. Ty vyhodnocujeme buď individuálně či můžeme časem nastavit rizikový profil, který bude reagovat po každém přijetí celního prohlášení.

7.5 Kombinovaná nomenklatura

Kombinovaná nomenklatura (KN) je mezinárodní systém klasifikace zboží používaný pro statistické účely, celní tarify a obchodní dokumentaci. Jedná se o podrobnou a hierarchickou klasifikaci, která je používána ve více než 200 zemích, včetně členských států Evropské unie, a slouží k identifikaci a klasifikaci různých druhů zboží, které se obchodují mezinárodně.

Kombinovaná nomenklatura byla vyvinuta v rámci Světové celní organizace (World Customs Organization, WCO) a slouží k usnadnění obchodu a sledování mezinárodního obchodu. Hlavními rysy Kombinované nomenklatury jsou:

- Hierarchická struktura: KN je hierarchicky organizovaná, což znamená, že zboží je rozděleno do různých úrovní klasifikace. Začíná na nejvyšší úrovni (např. kapitola) a postupně se dělí na podkapitoly, položky a další detaily.
- Číselný kód: Každá kategorie zboží v KN má svůj jedinečný číselný kód. Tento kód má osm číselných pozic, které se používají k jednoznačné identifikaci konkrétního zboží.
- Harmonizovaný systém (HS): KN je založena na Harmonizovaném systému, který byl vyvinut WCO a je používán po celém světě. Harmonizovaný systém tvoří první šest číslic v osmimístném kódu KN a slouží k základní klasifikaci zboží.
- Doplnkové kódy: Poslední dvě číslice v osmimístném kódu KN mohou být použity k další specifikaci zboží podle potřeby členských států.

Kombinovaná nomenklatura je klíčovým nástrojem pro celní správy při určování celních sazeb, výběru daní a cla, a také pro statistické účely týkající se mezinárodního obchodu. Zároveň pomáhá obchodníkům, dovozcům a vývozcům při správném klasifikování svých produktů pro účely celní deklarace a obchodní dokumentace. Právě díky těmto číselným kódům si můžeme stanovit různé úrovně rizika na zboží, které neohrožují evropský případně tuzemský trh. To určité zboží, kde se zvyšuje míra rizika se nastaví.

Právní oporu nalezneme v Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku.

7.6 Celní kontrola

Celní deklarant může pomocí zjednodušených podmínek podat celní prohlášení v systému elektronického podání dat bez toho, aniž by musel přinést doklady fyzicky na celní úřad. Toto celní prohlášení podá elektronicky a má-li v dovozu vyplněné vše nutné odstavce, dovoz se ocitne v celním programu na pozici „přijato“. Během dalších cca 10-30 vteřin proběhne elektronická kontrola dat – analýza o datech dovozu/vývozu (srovnávají se zde druh zboží, ke kterému nám slouží již zmíněná kombinovaná nomenklatura, množství zboží, od kud či kam zboží směřuje, celní preference atd.) a pokud je nastaven rizikový profil za účelem, aby jakýkoliv textil ze země odeslání Čína byl podroben kontrole, tak po této kontrole je dovoz vyhodnocen a z pozice „přijato“ se dovoz přesune do pozice „kontrola“. Dle Nařízení evropského parlamentu a Rady, č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (dále jen „celní kodex“) článku 188, mohou celní orgány toto:

„Ověřování celního prohlášení

Za účelem ověření správnosti údajů uvedených v celním prohlášení, které bylo přijato, celní orgány mohou:

- a) kontrolovat prohlášení a podklady;*
- b) požadovat od deklaranta poskytnutí dalších dokladů;*
- c) kontrolovat zboží;*
- d) odebírat vzorky za účelem analýzy nebo důkladné kontroly zboží.⁷“*

V celním programu si můžeme tento dovoz otevřít a nalézt zde veškeré informace, které zasílal celní deklarant. Též zde vidíme důležitou informaci, co musíme prověřit, v jakém rozsahu, případně, jaké kolegy kontaktovat z důvodu konzultace u složitějšího případu. Z mé praxe se již stalo, že podobným způsobem spadlo zboží do kontroly a my jsme museli provést fyzickou kontrolu. Při této kontrole se

---

⁷ Nařízení evropského parlamentu a Rady, č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie

zboží přepočítá, důkladně nafotí. Zboží by mělo odpovídat skutečností uvedeným v dokladech, které celní deklarant předkládá v případě celní kontroly. V případě potřeby si můžeme během kontroly nechat doplnit doklady o další podpůrné doklady. Mohou to být např. licence na dovoz značkového zboží; permit (povolení) na zboží, na které je dle Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – CITES. Tyto podklady by měl deklarant předkládat s ostatními doklady, ale stává se, že příjemce tyto „citlivé“ doklady zapomene a deklarant o nich neví. My pak máme podezření, že ke zboží by měly být další podklady, a tak deklaranta vyzýváme, aby tyto podklady předložil. Ten zkontaktuje příjemce zboží a tyto podklady nám předloží. Pokud doklady nejsou předloženy na základě ústní výzvy, vyzveme deklaranta písemně, kde mu stanovíme časovou lhůtu k předložení těchto podkladů. Pokud do tohoto data není schopen zajistit deklarant doklady či si nepožádá o prodloužení lhůty či ve věci nic nekoná, pak celní deklaraci z moci úřední zrušíme a na příjemce se sepíše podezření ze spáchání protiprávního jednání formou záznamu a ten se postoupí na daňové řízení. Kolegové pak provádí další šetření s příjemcem formou např. deliktu za neoprávněný dovoz či vývoz zboží bez řádného předložení licence, povolení atd.

Poslední dobou se též rozmohl dovoz tzv. „expresek“. Mezi tyto „expresky“ patří společnosti, co se snaží co nejrychleji doručit zboží k příjemci z jakéhokoliv místa. Ve středočeském kraji to jsou společnosti DHL, Federal Express Czech Republic s.r.o., či United parcel service Czech Republic, s.r.o. Právě s poslední společností mám zkušenosti v územním pracovišti v Kladně, kde pracuji. Stává se, že namátkově prověříme dovoz pro fyzickou osobu, ale při kontrole nastane situace, že nalezneme mnohem více zboží, než-li je deklarováno. Vyzveme tedy deklaranta o vysvětlení, následně je s deklarantem sepsán protokol o ústním vysvětlení. Fyzická kontrola se zaměří na veškeré zboží a může se stát, že nalezneme zboží obchodních značek např. Gucci, Adidas, Nike, Lenovo atd. Obchodní zástupce těchto značek kontaktujeme a následně čekáme na jejich rozhodnutí, jak naloží se zbožím. Pokud tyto zástupci nereagují do pěti kalendářních dnů ode dne odeslání oznámení o zajištění zboží z podezření porušení práv duševního vlastnictví, tak se má za to, že obchodní zástupce nemá

o toto zboží zájem. Např. značka Lenovo má zájem o zboží nad 20 kusů. Pokud nalezneme 8 kusů zboží značky Lenovo, a i když máme podezření, že by se mohlo jednat o podvrh, tak můžeme zboží propustit do navrhovaného režimu. Čemuž bývá z 99 % volný oběh.

Pokud tito zástupci shledají, že se jedná o padělek, mohou nás požádat o zničení pod celním dohledem. Další možností je uvolnit zboží např. do domovů dětí a mládeže či pro charitativní účely, ale za mou již více než 17letou praxi se to doposud nestalo. I když se jedná někdy o menší množství zboží, tak společnosti se i tak obávají, že by jim to mohlo poškodit dobré jméno společnosti padělky, které jsou nekvalitně udělány a nechtějí tak, aby bylo zboží vůbec užíváno. Pokaždé se stalo, že pokud majitel ochranné známky shledal, že se jedná o padělek, požádal o zničení pod celním dohledem. Na to, abychom zboží mohli zničit se musí vytvořit rozkaz, kam jedou dva členové komise a vedoucí likvidační komise. Dopředu se musí domluvit místo likvidace. U nás to bývá většinou společnost FCC Regios, a.s., sídlící v Úholičkách 215 u Prahy. V této pobočce vlastní tato společnost linku na výrobu tuhého alternativního paliva – TAP. Tato linka na zpracování odpadu mne zaujala, tudíž bych ji trochu přiblížil:

Zpracování odpadu pro využití jako paliva vyrobeného z tuhého odpadu neboli tuhého alternativního paliva je možné docílit pomocí toku tuhého komunálního odpadu nebo odpadu získaného ze staveb nebo demolic / živnostenského a průmyslového odpadu.

Materiály s vysokým energetickým obsahem, jako jsou např. papír, lepenka, dřevo a plasty, se oddělí od toku odpadů pomocí třídícího zařízení. Ne všechny plasty jsou vhodné k tomu, aby se využily jako zdroj k výrobě paliva. Plasty s vysokým obsahem chlóru, jako je např. PVC, se od toku odpadů oddělí pomocí optické technologie. Před výrobou paliva vyrobeného z tuhého odpadu / tuhého alternativního paliva se z polotovaru odstraní veškerý železný a neželezný obsah. Tuhé alternativní palivo lze vyrobit v jakémkoliv množství nebo podle jakýchkoliv specifikací, včetně evropské normy CEN343.

Tuhé alternativní palivo je rafinovaná podoba paliva vyrobeného z tuhého odpadu. V případě tuhého alternativního paliva je pomocí optické technologie odstraněn chlór tím, že se z toku odpadů vyřadí plasty. Materiál následně projde

sekundárním drcením, aby se zredukovala velikost materiálu před jeho vysušením za účelem snížení obsahu vlhkosti.

Výsledný produkt pak lze slisovat automatickým lisem Hofmann do balíků nebo naložit na nákladní vozy v sypké formě v závislosti na domluvě a požadavku zákazníka. Materiál se pak může například využít jako palivo při výrobě cementu. Pokud dorazíme se zbožím k samotné likvidaci, nakladač zboží přesune do velkého sběrného koše TAP linky. Ve spodní úrovni tohoto koše se nalézají ozubená kola, která zboží rozdrtí na malé kousíčky a dále putuje do prostor k tomu určeným.

Obrázek 11 TAP linka k výrobě alternativního paliva

Po této likvidaci dorazíme zpět na úřad, kde sepíšeme kontrolní protokol o zničení zboží. Dále vypočteme náklady spojené s likvidací zboží pro každou obchodní značku, která požádala o likvidaci zboží. Po výpočtu této částky postoupíme vyznění o likvidaci s výpočtem na právní oddělení, kde se postarají, aby platební výměry dostaly jednotlivé obchodní značky.

Závěr

Má profese má široký záběr pracovních činností, proto mne baví, že k některým případům je potřeba věnovat více času, spolupráce s ostatními orgány celní správy či hlubší znalost celého celního propojení v různých oblastech. Je však škoda, že u některých činností je potřeba tolik dokládání dokladových postoupení ostatním oddělením. Konkrétně mám na mysli právě sektor kontroly zboží, kdy se nalezne podezření z porušení práv duševního vlastnictví. Od té chvíle nastává velice dlouhý úsek mnoha činností, u kterých je nutno dbát na přesné lhůty, aby bylo vše legislativně správně zpracované. Například zastupující subjekt, který hodnotí, zda-li došlo k porušení duševního práva či nikoliv musí mít dostatečný čas na posouzení této situace. Ve většině případů komunikujeme mezi sebou pomocí datové schránky. Také se může stát, že tento subjekt v období pěti kalendářních dnech nezareaguje vůbec a pro nás je to znamením, že nemá zájem o toto zboží a může se propustit do navrhovaného režimu.

Je velká škoda, že známé značky nechtějí z většiny případů svůj padělaný textil či obuv nabízet dětským domovům, spolkům, domovům pro seniory a jiným zařízením, kterým by se jakákoliv materiální podpora hodila.

Další věcí, která by mohla celou věc zjednodušit a mohlo by být s velkou pravděpodobností i více nálezů padělaných výrobků při fyzických kontrolách, ale při tak obtížném vykazování dokumentů s nedostatečným zajištěných zaměstnanců to nezle vše zvládnout. Bylo by tedy podle mého návrhu dobré změnit metodickou informaci, se kterou musíme pracovat a upravit některé postupy. Jako příklad mohu uvést „likvidaci zboží ve zjednodušeném režimu.“ Tento režim je nyní již možný. Jde například o tento druh případu:

Příjemci zboží omylem dorazí odlišné zboží od odesílatele, než zboží, které běžně objednává. Tento fakt se zjistí buď při fyzické celní kontrole či až při rozbalení zboží u příjemce, kdy je zboží procleno pomocí zjednodušených podmínek a nebylo potřeba, abychom prováděli fyzickou kontrolu. Po zkontaktování s odesílatelem se zjistí, že se odesílatel spletl a zaslal zákazníkovi jiné zboží, které nevyžaduje (nemusí se v těchto případech o drahé zboží). Příjemce tohoto zboží má tyto možnosti:

- 1) zboží pošle zpět odesílateli
- 2) zboží přeprodá jinému subjektu
- 3) zboží se zničí pod celním dohledem a na základě tohoto zničení jsou pak vráceny celní poplatky příjemci zboží, který již tyto poplatky uhradil.

Z většiny případů nemá příjemce zboží pro toto zboží žádné využití. Pokud by měl zboží vrátet zpět odesílateli, tak náklady na dopravu by si musel uhradit opět odesílatel tohoto zboží, a to by se finančně ve většině případech nevyplatilo. Aby se snažil příjemce zboží toto odlišné zboží prodat jinému subjektu, tak by to bylo pro příjemce administrativně náročné, tudíž požádá celní úřad o zničení zboží pod celním dohledem. Po obdržení této písemné žádosti a případném pozitivním vyhodnocení, obdrží příjemce zboží od celního úřadu doplňující podmínky k likvidaci zboží. Tam je stanovené, za jakých podmínek si příjemce zboží může zlikvidovat zboží. Jednou z podmínek je doložení fotodokumentace (případně videodokumentace) o skutečném stavu a počtu zboží před samotnou likvidací, aby bylo možné zboží dle této dokumentace dostatečně zidentifikovat a spočítat. Dále během samotné likvidace musí pořizovat snímky či videozáznam, aby bylo zřejmé, že zboží bylo zlikvidováno. Nadále musí být zdokumentován i odpad. Nežle však pochopitelně zlikvidované zboží již spočítat z důvodu rozbití zboží na více částí. Tímto úkonem však není celní správa nijak omezena a nemusí k tomu vyčlenit kontrolní skupinu o 3 lidech a zatížení služebního vozu.

Další otázkou bychom si mohli položit, zda-li můžeme něco zlepšit na stávajících licenčních smlouvách. Z mého hlediska, licenční smlouvy mohou být zlepšeny různými způsoby, aby lépe odpovídaly potřebám obou stran a minimalizovaly rizika spojená s udělením licence. Zlepšení licenčních smluv vyžaduje pečlivé zvážení potřeb a zájmů obou stran, stejně jako spravedlivé vyvážení rizik a přínosů spojených s udělením licence. Profesionální právní pomoc může být užitečná při navrhování a vyjednávání licenčních smluv.

Seznam použité literatury

Monografie:

- KARABEC David. *Průmyslová práva a licence*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2017. 68 s. Edice EDUCOpress. ISBN 978-80-7408-155-2.
- ČADA Karel. *Strategie průmyslového vlastnictví*. 1. vydání. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2014. 340 s. ISBN 978-80-86855-46-2 (Str 45-48)
- POPELKOVÁ Věra. *Nehmotné statky*. 2. přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. 135 s. ISBN 978-80-7251-502-8
- PLECITÝ, V., SALAŠ, J., BAJURA, J. a kol. *Úvod do studia občanského práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 408 s. ISBN 978-80-7552-703-5
- KNAP, Karel. *Práva k nehmotným statkům*. 1. vydání. Praha: Codex, 1994. 245 s. ISBN 80-901-1853-4

Zákonná úprava a interní akty řízení:

- Zákon č. 242/2016 Sb.

Elektronické zdroje:

- Nařízení evropského parlamentu a Rady, č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie [online],[cit. 2024-02-20]
Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0952&qid=1708420358355>
- Nařízení komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/2446 ze dne 28. července 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o podrobná pravidla k některým ustanovením celního kodexu Unie [online], [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32015R2446&qid=1708421246236>

- Prováděcí nařízení komise (EU) 2015/2447, ze dne 24. listopadu 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k některým ustanovením nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie [online],[cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32015R2447&qid=1708421286893>
- Celní správa České republiky [online],[cit. 2024-02-19] Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>
- Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví dle nového občanského zákoníku [online],[cit. 2024-02-19] Dostupné z: [Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastn | epravo.cz](https://www.epravo.cz/licen%C5%A5n%C3%AD-smlouva-k-p%C5%99edm%C4%9Bt%C5%99m-pr%C5%99emyslov%C4%9Bho-vlastn%C3%AD-2024-02-19)
- Český statistický úřad [online],[cit. 2024-02-21] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zo-se-zbozim-podle-zmeny-vlastnictvi-na-rodni-pojeti>
- Zpracování odpadů – společnost FCC Regios, a.s [online],[cit. 2024-02-19] Dostupné z: <https://www.fcc-group.eu/ceska-republika/technologie/zpracovani-odpadu-1>
- Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku [online],[cit. 2024-02-23] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31987R2658&qid=1708710210240>
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/2364 ze dne 26. září 2023, kterým se mění příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku [online],[cit. 2024-02-23] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32023R2364&qid=1708710308559>

Seznam obrázků:

Obrázek 1 Postup prvotního nápadu po udělení patentu	15
Obrázek 2 Závazky z přenechání věci do užití jinému	32
Obrázek 3 Kontrola na státních hranicích	41
Obrázek 4 CS – trestní řízení	42
Obrázek 5 Kontrola mýta a elektronické dálniční známky	43
Obrázek 6 Kontrola hazardních her	43
Obrázek 7 Kontrola nelegálního zaměstnávání cizinců	44
Obrázek 8 Kontrola zaměřená na odhalování přepravy drog	44
Obrázek 9 Ochrana volně žijících druhů zvířat a rostlin	45
Obrázek 10 Statistiky dovozů a vývozů od roku 2005	50
Obrázek 11 TAP linka k výrobě alternativního paliva	55

Zdroje obrázků:

Obrázek 1:

KARABEC David. *Průmyslová práva a licence*. 1.vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2017. 68 s. Edice EDUCOpress. ISBN 978-80-7408-155-2

Obrázek 2:

PLECITÝ, V., SALAŠ, J., BAJURA, J. a kol. *Úvod do studia občanského práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 408 s. ISBN 978-80-7552-703-5

Obrázek č. 3-9:

Celní správa České republiky [online],[cit. 2024-02-19] Dostupné z:

<https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>

Obrázek 10:

Český statistický úřad – zahraniční obchod [online],[cit. 2024-02-19] Dostupné u:
<https://www.czso.cz/csu/czso/zo-se-zbozím-podle-zmeny-vlastnictví-narodní-pojetí>

Obrázek 11:

Společnost FCC Regios, a.s – separace obchodu [online],[cit. 2024-02-19]

Dostupné z: <https://www.fcc-group.eu/ceska-republika/technologie/zpracovani-odpadu-1>